

TYP0-
grafiske
MEDDELELSER

**Sterkt møte
med Palestina**

Side 21, 22 og 23

Utgitt av Oslo grafiske fagforening
Nummer 4 | 2012 | 97. årgang

Fellesforbundet

Avdeling 850
Oslo grafiske fagforening

I løpet av høsten har norsk fagbevegelse fått flere varsel om at vår unike situasjon i et kriserammet Europa kan være høyst usikker.

Starter vi med transportsektoren har vi sett stadig nye angrep på arbeidsforhold. Innen havnearbeid, busstransport og godstransport. Et nytt direktiv om privatisering av jernbanetransport er også lansert.

Den siste måneden er arbeidslivets avtaler satt ut av spill i SAS. Det de ansatte i selskapet har vært presset til å godta, og ikke minst måten det er gjennomført på, savner sidestykke i Norden. Det kan vi også si om næringsministerens

rolle som pådriver for reduserte arbeidsbetingelser.

For arbeidsfolk i Europa er ikke slike tilstander unike i det hele tatt.

Der har vi sett hva de såkalte kriseløsninger innebærer for fagbevegelsen. En politikk som øker ledigheten, slipper finanskapitalen løs på både land og folk og stiller rigide krav til landenes utlandsgjeld og budsjetter.

I realiteten er dette en traktatfestet strategi for å redde hele EU-prosjektet og deres felles valuta.

Derfor aksjonerte fagbevegelsen i en rekke land mot EUs kriseløsninger, spesielt innstrammingspolitikken. I seks land ble det etter oppfordring fra Euro-LO gjennomført generalstreik samtidig for første gang. Samme organisasjon er imot finans- og stabilitetspakten og er med det for første gang imot en EU-traktat.

Målet for høyresida og arbeidsgiverne er ikke vanskelig å få øye på. Det er et samfunn uten en sterk fagbevegelse, hvor

vi skal konkurrere med hverandre om lønns- og arbeidsforhold.

Det vil bli nye direktiv, og det vil bli et stadig sterkere press mot kollektive avtaler og lovbestemte minimumslønninger.

Også i Norge ser vi på norske byggeplasser en reaksjon på vår kamp for likebehandling. Innleie blir forsøkt kamuflert med falske underentrepriser, flere midlertidige ansatte og flere falske enkeltmannsforetak.

Lærdommen vi i fagbevegelsen skal trekke, både av utviklingen i Europa, og av SAS er at vi må høyne vår egen beredskap, og søke samarbeid i Europa. Det hver enkelt av oss kan bidra med er å sørge for at organisasjonsprosenten holdes oppe.

I tillegg til å være organisert selv må vi også sørge for at alle de vi jobber sammen med er det; faglærte og ufaglærte, kvinner og menn, vikarer og fast ansatte!

Sterkt møte med Palestina

Opptrinn i gamlebyen i Hebron. Israelske soldater drar med seg en ung gutt. Foto: Else Ruud.

Vi ønsker våre lesere en riktig god jul og godt nyttår!

Side 3 : De grafiske overenskomstene **Side 4 - 5:** Et lite stykke Island **Side 6 -7:** Splitter nytt avistrykkeri - Fellesseminar for klubbene i Nr 1 Trykk **Side 8 - 9 :** Siste blad stiftet på Frysja **Side 10 - 11 - 12:** Her avholdes NM i mediegrafikerfaget **Side 13:** Motstand mot endring - sluttstrek for GPS **Side 14 - 15:** Ungdomstur til Hamar og meld deg på julebordet **Side 16 - 17:** Bedriftsbesøk hos Didriksen Papirindustri **Side 18:** Halvårsmøte med pensjonsforedrag **Side 19:** Nytt fra byen - APPer og annet **Side 20:** Bokanmeldelse: «ABC for voksne» **Side 21 - 22 -23:** Noen av våre medlemmer har vært i Palestina **Side 24:** Bokanmeldelse: «Trykking i den digitale tidsalder...» **Side 25:** Arbeidere av annen rang **Side 26:** Samling i Helsingør **27:** Klimasmart er bare for svensker **28:** Vi vil ha noe å stemme på **29:** Historiespalte: Hurtigpressen - et 200 års jubileum **30 - 31:** Vi gratulerer vår jubilarer og møtedager for OGF Pensjonistforening i 2013 **Side 32:** Invitasjon til juletreff

TYPO- grafiske MEDDELELSER

Medlemsblad for
Fellesforbundet, avd. 850,
Oslo grafisk fagforening.
Utkom første gang i 1876.

Ansvarlig utgiver: Terje Fjellum

ANITA FRØLAND
Andvord Grafisk - anita.froland@andvord.no

EVA-LILL BEKKEVAD
LO media - eva-lill@lo-media.no

LARS PENICK
lchri-pe@online.no

FINN JENSEN
finn.jensen@bluezone.no

KJETIL LARSEN
kjetil.larsen@fellesforbundet.org

ADOLF LARSEN
adolf.larsen@fellesforbundet.org

Trykk: Andvord Grafisk as,
et Staples selskap

Redaksjonen ble avsluttet 23.november.

**Her er det god plass til
flere som har lyst være
med på å lage TgM!**

Når det gjelder stoff og andre henvendelser, ta kontakt med Adolf på telefon 22 80 98 75.

De grafiske overenskomstene

20 foreventningsfulle deltakere fra Harstad i nord til Grålum i sør stilte opp på kurs på Thorbjørnrud. Tre dager i oktober var satt av til grafisk tariffkurs.

Tekst og illustrasjon
Kristin Mulleng Sezer

Vi skulle blant annet få en kort innføring i den kollektive arbeidsretten, og de grafiske overenskomstenes historie. Høres kanskje kjedelig ut, men det er alltid interessant å lære noe nytt, og få aksept for at man faktisk kan mer enn man tror.

Deltakere fra de fleste overenskomstområdene var til stede og vi hadde mange gruppeoppgaver hvor vi fikk utvekslet erfaringer som tillitsvalgte.

Dette er noe av det mest nyttige med slike kurs, at man får høre hvordan de har det i andre bedrifter, og hvordan de løser problemer som oppstår på sin arbeidsplass. For bransjen vår er ikke fritatt for dem, og vi møtes med en hissig nedbemanningsprosess i mange bedrift-er for tiden.

Historie og utvikling

Niels Killi startet som innleder, og hadde en grundig presentasjon av de grafiske overenskomstenes historie og utvikling. Vi var fem personer fra Ogf på kurset, og det er spesielt gledelig at det var nettopp Kristiania som fikk sin første avtale i 1851. Det var typografene som var først ute, og denne avtalen regulerte kun arbeidstid og betaling. De første avtalene var lokale og gjaldt kun den byen avtalen var laget for. Den første landsomfattende avtalen kom først i 1913, og der var også typografene først ute.

I dag er det seks landsomfattende tariffavtaler innenfor de grafiske fag og bransje.

Det er startet utvalgsarbeid for å slå sammen flere av disse. Først ute er avis- og pakkerioverenskomsten. Dette var også grunnen til at flere fra pakkeriene deltok på dette kurset, slik at de skulle lære mer om avisoverenskomsten.

Den grafiske tradisjonen

Vi fikk høre om viktigheten av klubber og klubbarbeid. Her ble det pekt på den tillitsvalgtes oppgaver og klubbens rolle. Lokal forhandlingsstyrke har preget den grafiske bransjen, og vært en sterk tradisjon.

Alt kan det forhandles om, og overenskomstene er minstebestemmelser

som kan gjøres bedre i lokale forhandlinger. Mange bestemmelser som i utgangspunktet var lokale, har etter hvert kommet inn i overenskomstene våre.

I den senere tid har styrken til det lokale leddet blitt svekket, og det har blitt desto viktigere at de sentrale tilleggene er gode. Vi fikk videre en gjennomgang på de tariffestede ordningene som GU, UGE, Grafisk stipendordning og LOs utdanningsfond. Disse er det viktig å benytte seg av i etter- og videreutdanning. I mange tilfeller kan man få dekket hele kursavgiften gjennom disse ordningene.

Sentrale emner

Knut Øygard ledet oss gjennom utvalgte sentrale emner i overenskomstene. Det er alltid bra å sette fokus på de viktigste bestemmelsene vi har i avtaleverket.

Fra 1. januar 2013 vil innleide fra vikarbyråer og bemanningsselskaper bli omfattet av overenskomsten i innleiebedriften. Da skal lønns- og arbeidsvilkår være de samme som for de ansatte i innleiebedriften. Fra samme tidspunkt kan bemanningsselskaper omfattes av de ordinære overenskomstene, ut fra hva de utleide arbeidstakerne jobber med.

Den kollektive arbeidsretten er et omfattende tema, og det ble bare tid til en

kort innføring i denne. Fra kringel med sjefen til arbeidsretten – tvistebehandling fra A til Å, var tittelen på temaet.

Det ble lagt opp til en dialog med kursdeltakerne, og man kunne stille spørsmål underveis. Deltakerne kom også med problemstillinger som de ville ha besvart i forhold til egen arbeidsplass, og om avtaleverket hadde blitt fulgt der. Og hvordan skulle man løse det hvis avtaleverket ikke var blitt fulgt?

Gruppeoppgaver

Vi fikk flere gruppeoppgaver vi skulle løse underveis. I den gruppen jeg var med i, var det en svært engasjert gjeng. Det var heller ikke alltid vi var enig i løsningene vi skulle frem til.

Åpning for tolkning i avtaleverket er nok en del av grunnen til dette, fordi avtalene våre inneholder mye synsing.

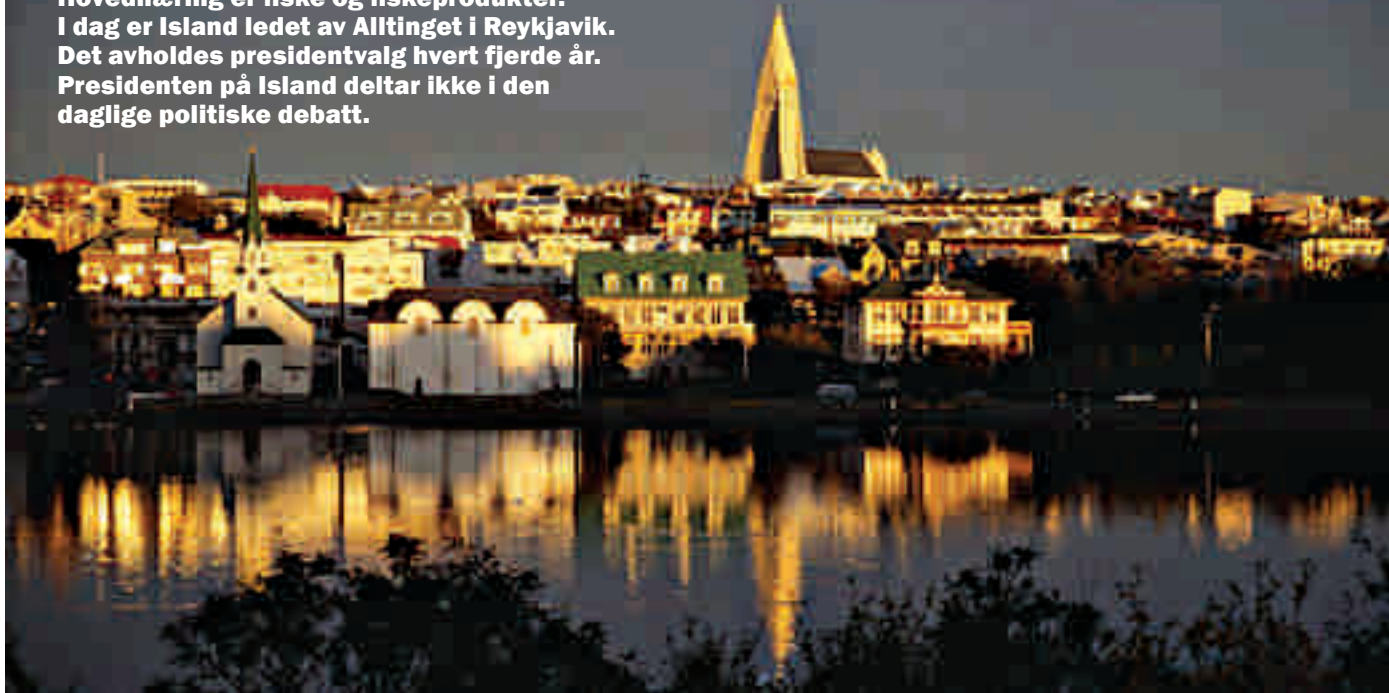
I tillegg var det også diskusjoner på hvilke paragrafer som skulle brukes hvor. Hvilke som var best egnet til å oppnå det beste resultatet for den enkelte arbeidstaker.

Var det best å bruke Arbeidsmiljøloven, Hovedavtalen eller overenskomsten? En kombinasjon av alle egnet seg som regel best.

Takk for noen fine dager med flinke innledere og flotte, aktive deltakere.

Et lite stykke Island

Island har knapt 380 000 innbyggere. Av disse bor ca halvparten i hovedstaden Reykjavik. Hovednæring er fiske og fiskeprodukter. I dag er Island ledet av Alltinget i Reykjavik. Det avholdes presidentvalg hvert fjerde år. Presidenten på Island deltar ikke i den daglige politiske debatt.

Etter lenge å ha pratet om å reise på studietur er det endelig blitt noe av.

Vi har snakket om Italia, Danmark, Sveits, Skottland og flere andre spennende bokbinderdestinasjoner. Til slutt falt valget på Island.

Tekst Kristine Bekkevold
Foto Hans Petter Syversen

Vi er så heldige å ha to islendinger i vårt firma med gode kontakter i bransjen og masse lokal kunnskap. De sydde sammen et kjempefint program for turen slik at vi fikk oppleve noen av de fantastiske severdighetene som øya har å by på, sammen med en god porsjon faglig stimuli, blant annet firmabesøk hos noen av våre islandske bransjekolleger.

Torsdag morgen møtte vi opp på Gardermoen. Været var bra og vi håpet virkelig at vi fikk med oss finværet over. Vi satt som klistret til vinduet da vi nærmet oss Sagaøya. Et helt fantastisk landskap med vulkaner og isbreer sett i fugleperspektiv og ikke en sky på himmelen.

Det sto en buss og ventet på oss på Keflavik, og etter litt klabb og babb med

Julius Ørenberg Bokbinderi AS på studietur 20. – 23. september 2012.

bortkommen bagasje bar det avsted til den Blå lagune. Det var som å kjøre på månen. Et goldt landskap uten noe annen vegetasjon enn litt mose på den vulkanske steinen. Utrolig fasinende.

Og mer fasinende blir det når vi ankommer den Blå lagune. Vannet er hvitt som melk og vi svømmer rundt med hvit vulkansk leire smurt i ansiktet. Velvære er vel det eneste riktige ordet å bruke. Dampbadstue, vanlig badstue og bar i bassenget. En absolutt pangstart på vårt opphold på Island.

Etter noen timer i bløt dro vi videre til Reykjavik og sjekket inn på vårt hotell, Center Hotel Thingholt. Det lå midt i smørøyet med det meste i gåavstand. Her pakket vi ut og slappet av noen timer før vi skulle ut å spise en bedre middag på en av byens aller beste restauranter, Perlan. Den roterende restauranten ligger litt utenfor sentrum, bygget over byens seks store vanntårn og

har en fabelaktig utsikt over Reykjavik. Nydelig mat og god service.

Faglig innhold og historie

Fredagen var satt av til faglig innhold. Dagen startet tidlig med solid frokost og en liten gåtur til Boka og Skjalasafn Sedlabanka Island. Dette er et stort bibliotek/arkiv og et lite håndarbeidsbokbinderi hvor en av våre sjefer Sigurjon Einarsson hadde læretiden sin. Her var det mye spennende å se. Det var virkelig håndarbeid på høyt nivå og vi fikk en engasjert direktør til å vise og forklare. Det var som å dra tilbake i tid både når det gjaldt teknikker og utstyr. Vi følte oss med andre ord som hjemme.

Turen gikk videre til vår egen tid og digitaltrykkeriet Pixler. Vi mister vår kjære kollega Pétur som flytter tilbake til Island, og dette er hans nye arbeidsplass. Pixler driver den sjeldne kombinasjonen digitalt trykkeri og litt god

gammeldags bokbinding. Her fikk vi en god kopp kaffe og omvisning.

Alle nordmenn burde ha spesiell interesse av å bruke en time eller to på å se hva våre forfedre vikingene puslet med på Island for tusen år siden. Også vi. Selv om Islands historie er forholdsvis kort, er den veldokumentert av herremenn som Snorre Sturlason og nært knyttet til vår egen historie. Turen gikk derfor til Nasjonalmuseet. Her var det blant annet en håndskriftutstilling som startet med runer hugget i fjell til skriften vi kjenner i dag håndskrevet på pergament.

Kvelden ble avsluttet på en restaurant av ukjent navn, men som til gjengjeld gav oss en matopplevelse vi sent vil glemme. Noe vi fort mistet kontrollen på var antall retter som ble plassert foran oss. Det var kjøtt og fisk i alle former og fasonger. Rått, kokt, grillet og stekt. Og da vi trodde vi var mette hadde måltidet så vidt begynt.

En flott avslutning på en flott dag.

I naturen

Klokken ni lørdag morgen ventet to stk arctic trucks utenfor hotellets inngang. Dette er virkelig biler som er bygd for terreng. Litt malplassert på en motorvei, men når bilene vrenger av veien og begynner å kjøre oppover elven og nedover steinura, som du ikke trodde var mulig, så er de i sitt rette element. En fantastisk tur som tok oss over fjellet til Tingvellir, Islands gamle tingsted fra årene rundt 1000 e. Kr. Videre gikk turen til Geysir hvor vi fikk se Strokkur i aksjon. Et utrolig naturfenomen som er akkurat like fasinende som på film. Isbreen Hofsjökull fikk vi også oppleve på nært hold. Bilene lot seg selvfølgelig ikke stoppe av at veien tok slutt, breen var vei god som noen. Gullfoss fikk vi også med oss. Her fikk vi i oss en deilig matbit før vi gikk

ned og beundret den vakre fossen.

En lett sliten gjeng kom tilbake til hotellet for å ta en høneblund og gjøre seg klare til nok en kveld ute.

Atter en gang hadde våre islendinger valgt en utmerket restaurant. Fisk sto i fokus og er det noe Island er god på så er det fisk. Det har virkelig vært en nytelse å spise i Reykjavik.

Søndag var avreisedag. Flyet gikk ikke før om ettermiddagen så vi har god tid til å se oss litt om i Reykjavik by. Buss til Keflavik, en rolig flytur i solnedgang, alle fikk bagasjen og en litt sliten gjeng takker for turen. Det har vært en fenomenal tur. I morgen er en ny arbeidsdag og vi har fått masse faglig inspirasjon. Og også mange minner og situasjoner og prate om og le av. Takk for turen. Og ikke minst takk for støtte fra både Grafisk Utdanningsfond og Oslo grafiske fagforening.

En engasjert gjeng som gransker arbeidene til islandske kollegaer.

T.h.: Detalj fra nasjonalmuseet.

Lengst t.h.: Et lite utvalg med sirlig utført håndforylling.

Splitter nytt avistrykkeri

Det kommer ikke bare gladnyheter fra avissektoren for tiden, men her er en: Over nyttår drar Nr 1 trykk Innlandet i gang et helt nytt avistrykkeri på Biri.

Tekst Kjetil Larsen
Foto Adolf Larsen

Hvis du kommer kjørende fra Oslo, ligger Biri noen kilometer forbi Gjøvik. Så langt er stedet mest kjent for Biri travbane. I de siste månedene har imidlertid et nytt bygg vokst opp her. Nr 1 trykk Innlandet, som er en del av Amedia-konsernet, bygger nytt trykkeri som skal erstatte dagens trykkerier i Gjøvik og på Elverum.

– Alle som jobber i dagens trykkerier og ønsker å være med over til det nye har fått fortsette, kan klubbleder ved Nr 1 trykk Gjøvik, Øystein Engen fortelle. De ansatte og tillitsvalgte føler at de har vært relativt godt involvert i et prosjekt som har vært på trappene i mange år.

**Det meste nytt –
noe fra Dagbladtrykk**

Både bygg og presse er helt nye, men CTP og deler av pakkeriutstyret kommer fra nedlagte Dagbladtrykk. Trykkmaskinen er en MAN Roland Uniset avisrotasjon med en fals og fire trykktårn. Pressa kan kjøre inntil 64 sider

med 4-fargerstrykk på alle sider. Hvis det kreves flere sider kan man kjøre legg på forhånd og rulle disse opp på pakkeriet, for så å stifte dem inn i avisa når hovedlegget kjøres. Det er satt av plass til et trykktårn til hvis det skulle bli behov for det i framtida. Pressa er utstyrt med det mest avanserte innen fargestyring og registerkontroll fra svenske DCOS, noe som gjør det lettere å ha riktig og jevn kvalitet på avisene gjennom hele opplaget. Maks fart ved enkelproduksjon er 37500 eks pr. time, ved dobbelproduksjon 76000 eks. Maskinen har semiautomatisk plateinnspenning.

Pakkeriet har mange muligheter for innstikk av bilag, produksjon av trimmede produkter og produkter som skal ha et eget omslag. Pakkeriutstyret kommer fra velrenommerte sveitsiske Ferag.

Bygget er tilpasset arbeidsflyten i et avistrykkeri; papiret kommer inn i den ene enden på samme plan som rullstelen og avispakkene går fra pakkeriet på transportbånd rett ut til bilene på distribusjonsrampa. Totalt er det investert cirka 75 millioner kroner på bygg og like mye på maskiner.

Lav bemanning – høy produksjon
Hele dette anlegget skal betjenes av 12 personer fordelt på to skift. Det er tre personer på pressa og tre i pakkeriet. Avdelingene deler kjørebue.

– Men vi er ikke presentert for noen planer om at yrkesgruppene skal gå om hverandre. Med så få folk tror jeg alle vil ha nok med sitt, sier klubbleder Engen. Trykkerneskalitilleggtilpresseog rullstell, også ta i mot filer og kjøre plater på de to CTPene.

Produksjonssjef Arne Skau kan fortelle at redaksjonene sender ferdige sider til førtrykksavdelingene ved Nr 1 trykk på Lillestrøm eller Larvik, som så sender filer med ferdig utskutte former til Biri. Trykkerne skal så fordele jobbene mellom de to CTPene og kontrollere kvaliteten på platene.

– Produksjonen vil bestå av 6-7 daglige titler og like mange ukentlige, sier Skau. – Onsdag kveld vil det bli travelt, for det er da de fleste av de ukentlige produktene skal trykkes. Opplagene ligger fra 25 000 eks og nedover. I oppstartsfasen vil det være en person ekstra til å holde styr på plateutkjøring på onsdager.

På pakkeriet skal tre personer håndtere pakkelinjene, innstikk, opprull og eventuell trimming. De to skiftene går fra kl. 14.00-22.00 og 22.00- 02.30. Det er fire kvelder og seks netter i syklusen.

– Det er i hvert fall sånn det ser ut nå, sier klubblederen. – Hvis det kommer flere produkter eller andre endringer må det jo diskuteres. Løpende vedlikehold skal gjøres på kveldsskiftet før

Dagfinn Johansen, Øystein Engen og gjest fra Lillestrøm Christian Bøhm.

dagens produksjon starter.

Administrasjonen består av to personer på dagtid. Nr 1 trykk Innlandet tilhører det samme selskapet innen Amedia-konsernet som Nr 1 trykk på Lillestrøm, og vil få hjelp til administrative tjenester derfra. Konsernet plan-

legger å etablere et eget selskap for alle trykkeriene på sikt.

Mekanisk og elektro er det eksterne firmaer som skal ta seg av. YIT har de tekniske installasjonene, og har sendt egne folk på kurs på MAN fabrikk. Det mekaniske skal ivaretas av et lokalt

mekanisk verksted.

TgM kommer tilbake med ny reportasje når anlegget er idrift, da har de kansje også en løsning på hvordan ferieavvikling skal løses innenfor den planlagte bemanninga...

Fellesseminar for klubbene i Nr 1 Trykk

Klubbygging er ofte en underprioritert aktivitet mange steder, også hos oss.

Av Anne Rønningsbakk

I vårt tilfelle har det ført til dårligere samhold, mindre aktivitet blant medlemmer, og vi som tillitsvalgte har til tider følt oss veldig alene i fronten. Som ett ledd i samarbeidet, og i arbeidet med å slå sammen grafisk klubb og pakkeriklubben, kom vi i klubbstyrene i vår til at her måtte noe gjøres.

Vi inviterte styrelederen i Amedia, Roar Flåthen, til fellesklubbmøte på Lillestrøm – det kunne du lese om i forrige nummer av Typografiske Meddelelser.

Videre la vi, ambisiøst nok, opp til to helger med klubbseminar på Sørmarka. Måtte favne alle, også søndagsavisprodusenter, vettu.

Det kokte ned til at ingen meldte seg til helg nummer to, så den ble avlyst, men vi var cirka 20 stk som stilte til lunsj,

på et nyoppusset Sørmarka, lørdag 29. september.

Gjennom et innholdsrikt døgn under kyndig veiledning av Terje Fjellum, gikk vi gjennom noen av utfordringene vi har i Nr1Trykk i dag med vekt på hvor vi kan bli bedre når det gjelder informasjon til og involvering av medlemmene. I en hektisk hverdag er det fort gjort å bli fanget av møtekalendarer. Til tider har vi knapt tid til å snakke med oss selv mellom slagene. Dette vil, hvis vi greier å sette

noen av ideene ut i livet, forhåpentlig hjelpe oss til å bli bedre og mer sammensveiset som klubb(er).

Vi hadde også en veldig hyggelig lørdag kveld med god mat og samvær. Vi var den eneste gruppa på Sørmarka den helga, noe som naturlig gjorde at vi holdt sammen.

Ut fra diskusjonene og de punktene som kom frem under seminaret, anbefalte Terje i første omgang følgende prioriteringsliste

- Faste åpningstider på klubbkontoret.
- Informasjon ut til medlemmer – opprette e-postliste og rydde på tavler.

- Valg av skifttillitsvalgte.
- Skiftmøter/ha møter på skiftene – spesielt under forhandlinger.
- Valgkomité – velges på medlemsmøte.

Greier vi å gjennomføre noe av dette, samt ha et oppfølgingsseminar til våren, der hver enkelt av deltakerne denne gang tar med seg én hver, er vi på god veg til å bli det vi vil være, stolte, sterke og solidariske trykkeri- og pakkeriarbeidere.

Vi vil anbefale flere å arrangere slike seminarer, enten man sliter som oss, eller ikke. Det finnes midler å få i forbundet til gjennomføring.

To alvorlige herrer: Trond Olimb (t.h) og Kjetil Larsen på HMT etter stans i produksjonen.

Siste blad er stiftet på Frysja

«Trykking er ikke en del av vår kjernevirksomhet, men en viktig del av verdiskapningen.» Etter denne uttalelsen i Egmontkonsernet i 2002 var egentlig skjebnen til trykkeriet i Norge beseglet. Etter det har det handlet om å holde flest mulig ansatte i arbeid lengst mulig.

Tekst og foto Adolf Larsen

TgM har samlet tre sentrale aktører fra de siste års klubbarbeid på Hjemmet Mortensen trykkeri. To av dem er tidligere klubbledere; Kjetil Larsen (2006-2010) og Tron Olimb som var den siste klubblederen på trykkeriet. Tanken er at både klubben og bedriften fortjener noen ord ved reisons slutt, men uten at vi skal lage en ny begravellesreportasje. Som en

bonus ønsker vi å lære noe av dem som sto i sentrum.

For å hjelpe oss med et kritisk blikk og distanse har vi invitert Roar Eilertsen fra Defacto. Roar har vært en sentral rådgiver og samtalepartner for begge klubblederne gjennom årene.

Innvesteringer og fusjonsplaner

Ikke mange år før den famøse uttalelsen fra konsernet, så framtida temmelig lys ut for trykkeriet. I 2000 ble det kjørt i gang både en ny 3000 fra Heidelberg på trykkeriet, og en ny Ferag samlestifter på binderiet. Økonomisk var tidene lyse, med god inntjening. Etter den klare markeringen fra styret i Egmontkonsernet om framtidig trykkerivirksomhet, som kom som en følge av at flertallet i konsernet mente framtida lå i andre nisjer enn trykking, ble det svenske trykkeriet i konsernet avvirket.

Så fulgte noen rolige år for organisa-

sjonen i følge klubblederne, men i 2006 utgikk det bud fra det danske konsernet om at det europeiske nivået for trykking skulle identifiseres, og deretter innføres, for trykking av blader i Norge og Danmark.

Kjetil, som da hadde overtatt som klubbleder etter Dag Johanson, forteller om markedsundersøkelser som var mer villedende enn klargjørende, og en utstrakt befarig i Europa på jakt etter trykkerier med lavest mulig bemaning på pressene. På tross av det vedtatte prinsippet om trykkerivirksomheten, ble det også i denne omgangen lokket med mulige investeringer hvis de ansatte «viste litt mer samarbeidsvilje». I praksis, derimot gikk investeringsprosjektet over til et rent rasjonaliseringsprosjekt med all oppmerksomhet på trykkpriser.

– Det klubber alt for ofte gjør feil i en slik fase, presiserer Roar, er at de blander sammen løfter om investeringer med

garantier for fortsatt drift. Erfaringene er at garantier fra en ledelse ikke er noe verdt, investeringer er det eneste som er reelt. Da blir så mye kapital bundet opp, at dette overstyrer eventuelle trender og urasjonelle argumenter som ledelsen lærer på lederkursene.

I stedet for en ny presse kom det samtaler med Aller-Trykk om samarbeid og fusjon. Og på tross av en klar forvisning om det ville kostet arbeidsplasser, var de grafiske klubbene ved begge bedriftene positive, det samme var de lokale lederne i Norge. I de danske konsernene samarbeidet man overhodet ikke, og planene ble lagt til side.

Ny ledelse, og klare alternativer

I stedet for det, som etter Tron og Kjetils syn kunne blitt en konkurransedyktig enhet, ble alt arbeid fra 2008 rettet inn mot rasjonalisering og sparing. Det vil si bare på trykkeriet, for i forlaget skulle det investeres – i utvikling av nettbaserte løsninger. 80 prosent av inntektene kom fra trykkeriet...

Det dannet seg en nå opposisjon mot forverrede betingelser, men flertallet var villige til å strekke seg langt i innsparinger, på grunn av alderssammensetningen hos de ansatte.

Her vil Eilertsen inn i diskusjonen igjen, og bemerker at fagbevegelsen etter hans syn i hovedsak skal si ja til deltakelse i rasjonaliseringstiltak. Men, understreker Roar, det er veldig demobiliserende med stadig nye forverringer, og ganske tidlig må klubben stille noen spørsmål før de blir med videre. Hvilke trusler er reelle? Det er lett, spesielt for uerfarne tillitsvalgte, å vurdere ledelsens utspill etter personlige trekk, mens de mangler en analyse av maktforholdene.

Tron og Kjetil svarer at for ikke å få splittelse i klubben, for eksempel mellom unge og eldre medlemmer, brukte de medlemsmøter, avstemninger om viktige avgjørelser og informasjon til alle medlemmer så snart det skjedde noe. De hadde også flere sosiale tiltak som skøytemesterskap og fester for å styrke samholdet.

Ny eier – nye tider?

Før salgskortet ble spilt kom det ny ledelse. Ny konserndirektør ble Anne Britt Berentsen og Jon Urdal, med bakgrunn fra Arcus og Elanders, ble ny daglig leder for trykkeriet.

Fra da gikk det unna. Først kom den overraskende beskjeden at trykkeriet skulle selges til danske Stibo ved en virksomhetsoverdragelse, og at 60 millioner kroner skulle spares uansett om det ble salg eller ikke. Her er Olimb og Larsen enige om at klubben strakk seg for langt. Kantina og mange av de sosiale

tiltakene forsvant, og det skulle være full gjennomgang av alle avdelinger.

De ansatte skulle ned 10 prosent i lønn. Spesielt at denne forverringen ble gjort permanent er et vedtak klubblederne ikke er stolte av. Men, som Kjetil sier, det var noen flotte spareseminarer på Losby gods!

– Også var det viktig at noen i klubbstyret tok fri fra produksjonen for å kunne forberede seg på linje med ledelsen, understreker Kjetil. Det var også helt sentralt, poengterer han, at vi brukte avtaleverket for å få bedriften til å betale for klubbens egen konsulent og at vi hadde en solid klubbøkonomi. Og ikke minst at klubben hadde samtalepartnere som kollegene ved Egmont Magasiner i København og Roar i Defacto.

Prosessen med Stibo skar seg totalt da de danske interessentene skulle gå løs på pensjonsavtalene. Etter å ha gått flere runder med stadig nye krav om forverrede betingelser. Klubben fikk ansvaret for at forhandlingene havarerte og de mener bruddet var en lykke for de ansatte.

I påsken 2009 kom så vedtaket fra Danmark om tre års videre drift, men da var grensen nådd for de ansatte når det gjaldt videre innsparing. Og i september 2012 ble siste bladet produsert.

Olimb er selvfølgelig ikke fornøyd med utgangen, men han er fornøyd med det klubben har fått til når det gjelder

sluttpakker og løsninger for de eldste ansatte. De som var nærmest pensjonsalder er sikret ansettelse i bedriften fram til 62 år. Mange har også gått til Aktietrykkeriet, mens Olimb selv skal jobbe på Frysja minimum ut desember. Han er også forespurt om et engasjement i Saudi-Arabia hos dem som har kjøpt utstyret fra HMT, men det har han ikke svart på ennå.

Olimb har hatt mange gode år på HMT, og er ikke verken bitter eller desillusjonert. Han syns han har hatt god nytte av både Eilertsen og Ogf, men legger ikke skjul på at foreningens posisjon ble litt svekket i sluttfasen.

– Det var mange som reagerte på en litt arrogant holdning når det gjaldt produksjonen av forlagets blader. Det var spesielt det siste medlemsmøte på trykkeriet hvor temperaturen ble vel høy, og representanten fra avdelingen ble oppfattet slik at for Ogf sin del kunne bladene like godt bli produsert på en bedrift i Danmark med tariffavtale. Det er heller ikke til å stikke under stol at mange hadde en overdreven tro på Ogfs muligheter til å handle, avslutter Olimb.

– Kampen vår ble hemmet av at vi ville sikre flest mulig av medlemmene en verdig avslutning med AFP, oppsummerer klubblederne. Men om ikke kampen ble kronet med seier, fikk vi 12 års ekstra drift, og mange fikk også pensjon og leve av. I ei tid hvor fagbevegelsens holdninger ikke står sterkt og hvor det å eie et trykkeri ikke betyr noe for kapitalen, er ikke det så verst resultat. Å jobbe på Hjemmet Mortensen Trykkeri kunne heller ikke være så verst, siden det bare var forhandlingsutvalget som tok sluttpakke i prosessen, mens ungdommen fortsatte!

HER AVHOLDES NM I MEDIEGRAFIKERFAGET

Glade vinnere i yrkes-NM. 1. plass: Joakim Viken. 2.plass: Ida Solbakken Sæterdahl og 3. plassen gikk til Helen Fjeld Langgrind.

Varemesen på Lillestrøm en morgen i begynnelsen av november: Busslast på busslast med ungdomsskoleelever kjøres opp til hovedinngangen, dørene åpner og ungdommene velter ut.

Tekst og foto Kristin von Hirsch

Event: Andre konkurransedag i Yrkes-NM. Utenfor i regnværet teves det i det truede smedfaget og i gravmaskinføring. Hall A, B og C syder av folk. Pølsemakerlæreren fra kjøttfaget snakker engasjert om læremetodene som har fått søkningen opp med førti prosent de to siste årene og gjennomføringsgraden opp til hundre. Hemmeligheten? Hele skoletiden i bedrift. Enten selvstartet elevbedrift med ekstern hjelp fra skole og fagfolk, eller i allerede godt etablerte bedrifter der yrkesstolthet henger sammen med knakende gode pølser. Elevene trives, blir flinke og ansvarsbevisste. På standen

steker og serverer de pølseknabber til tusenvis av nysgjerrige ungdommer. Køen hos ismakeren er lengst, og brett med skillingsboller bys frem hos bakeren mens frisørene danderer hår på levende og dukker, og det sys, snekres, bygges, sveises, dreies, tegnes, repareres, kokkeres, roboteres, serveres. Helsefagarbeiderne kjører helsefagimpro som konkurranseform, og rundt hjørnet får en frivillig besøkende førstehjelp av ambulansesjåførene. Hos blomsterdekoratørene går det i kreativt oppsatte brudebuketter, rundt hjørnet kan alle som vil bli forevige i fotostudio, og nå og da overdøves larmen fra tusenvis av ungdom i fri flyt mellom standene av en snerrende motor.

Her avholdes NM i mediegrafikerfaget

Inngjerdet og sentralt plassert sitter seks konsentrerte typer ved hver sin datamaskin, med ryggen vendt mot publikum. Mediegrafikernes grunnposisjon er som kjent med nesa i en diger skjerm,

men på skjermen produseres det til gjengjeld over en lav sko. Farger, fonter, linjer, former, tekst, bilder. Det ene grafiske produktet etter det andre trylles frem i løpet av de tre dagene konkurransen varer. Morgenøktene besettes av hoveddeltakerne i Yrkes-NM, ungdom mellom 17 og 23 år i skole eller læresituasjon, alternativt helt utlærte mediegrafikere. Ettermiddagsøktene er satt av til deltakere i årets elevkonkurranse, der seks utvalgte elever fra MK2 får prøve seg. Første dags arbeider er allerede utstilt og forbi passerende og tilskuere bes høflig om å avgi stemme. Hvilken logo, hvilken maskot er best? Hvilken reklamefolder? Årets tema for begge gruppene er sterk og sunn takeaway-mat. Chillien er gjenganger.

Andre dags oppgave bygger videre på arbeidet fra første dag. Lærlingene er derfor i ferd med å konstruere og designe emballasje for det samme produktet de allerede har laget logo, maskot og

klistremerke for. Hva emballasjen angår: ingen stablekriterier, men strekkode, ingredienser, pluss redesign av en resirkuleringslogo skal på plass, ellers fritt frem. Verktøykasse? Adobepakka.

Fokus og utfordringer

Tidligere NM-vinner og deltaker i EM og VM i yrkesfag, Rino Martinsen, har denne gangen inntatt rollen som dommer. Han forteller om en superfokusert gjeng som har kastet seg over oppgavene og arbeidet konsentrert og med stor iver. Men én, Joakim Viken, fikk en nervepirrende og oppstykket førstedag på grunn av gjentatte krasjlandinger på den ene maskinen etter den andre, – som viste seg å ha rot i en korrumpert font. Nå ser han ut til å ha det helt fint med emballasjeoppgaven.

Ansvarlig arrangør for mediegrafikerne under Yrkes-NM, Anne Cappelen Grandt fra Opplæringscenteret for visuell kommunikasjon, kan bekrefte at «noe er det alltid».

– Første dag kan være stress og kaos for mange, så ordner det seg andre dagen, og de merker ikke engang hodene av ungdom som står rett bak dem og ser. De er langt inne i det de holder på med.

På spørsmål om hva deltakerne selv ser som de største utfordringene er tidsaspektet tilbakevendende, for det krever at man evner å jobbe effektivt og fokusert med veldig stramme marginer. I tillegg skal man være kreativ hele tiden. For at det skal være mulig er det kjempeviktig at de tekniske ferdighetene sitter i fingertuppene. Inspirasjonsinnhenting er

også en liten utfordring når man er avskåret fra både nett og «turgåing».

Hvem vant?

Under fredagens premieutdeling viste det seg at Joakim Viken, lærling hos Grøseth og mannen som sleit med krasjlandinger, gikk ut som seierherre. Gratulerer Joakim! Andre plass tilfalt Concorde-lærling Ida Solbakken Sæterdahl og på tredje kom Helen Fjeld Langgrind fra 07.

Alt i alt besøkte over 25000 ungdommer mellom femten og atten varemessa på Lillestrøm disse dagene. Det er fjerde år på rad at Yrkes-NM arrangeres. Årets arrangement er hittil det største, med 280 deltakere, 125 dommere, og over 30 yrkeskonkurranser.

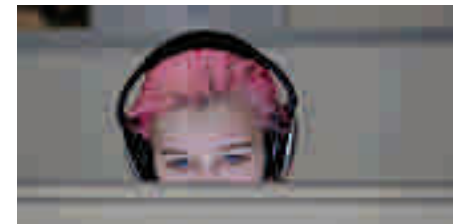
Trykkefaget er ikke representert under NM. Rolf Wesenberg fra Opplæringscenteret sier det er et kostnads-spørsmål i og med at lærlingene er få og maskineriet som behøves er kostbart.

– Men vi stiller med trykkere under EM og VM.

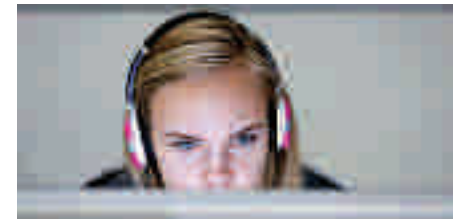
Euroskills til Norge

Under medaljeseremonien på Lillestrøm kunne utdanningsminister Kristin Halvorsen annonsere at hun har fått flertall for å søke Euroskills til Norge i 2018.

– Norge har aldri tidligere arrangert internasjonale yrkeskonkurranser. Et Euroskills i 2018 vil sette kvaliteten i yrkesfagene på kartet. Vi ser at denne typen konkurranser bidrar til å øke skolemotivasjonen for elevene, og også folks bevissthet rundt dette med yrkesfagene, sier Halvorsen.

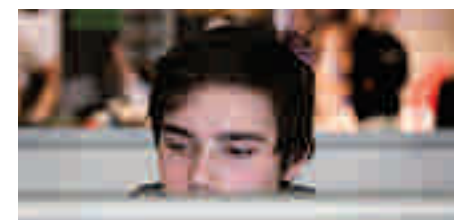
PERNILLE HJERPSETH, MK2, MAILAND VIDEREgåENDE SKOLE, AKERSHUS

HELEN FJELD LANGGRIND – LÆRLING HOS 07, OSLO

IDA SOLBAKKEN SÆTERDAL – LÆRLING HOS CONCORDE, OSLO

BENDIK BERNÅS – LÆRLING HOS 07, OSLO

CHRISTOFFER WILHELM LARSEN – LÆRLING HOS MERKURTRYKK, OSLO

JOAKIM VIKEN – LÆRLING HOS GRØSET, OSLO

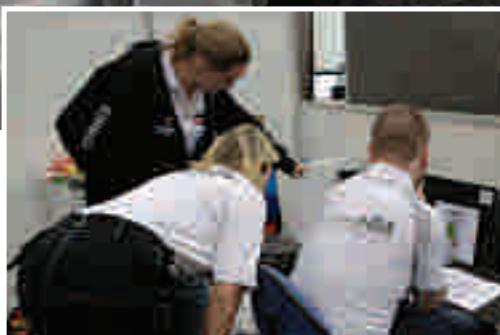

Vinnere skolekonkurransen: 1. plass: Donjete Haziri. 2. plass: Morten Hillbom. 3. plass: Mathias Hagebakken Lien

Over: Første runde er endelig over.

Th.: Juryen i arbeid.

DELTAKERE I YRKES-NM:

HELEN FJELD LANGGRIND –
LÆRLING HOS 07.
JOAKIM VIKEN –
LÆRLING HOS GRØSET.
BENDIK BERNÅS –
LÆRLING HOS 07.
IDA SOLBAKKEN SÆTERDAL –
LÆRLING HOS CONCORDE.
PERNILLE HJERPSETH –
MAILAND VGS, AKERSHUS.
CHRISTOFFER WILHELM LARSEN –
LÆRLING HOS MERKURTRYKK.

DELTAKERE I SKOLE- KONKURRANSEN:

DONJETE HAZIRI –
DRØMTORP SKI, AKERSHUS
MORTEN HILLBOM –
DRØMTORP SKI, AKERSHUS
MONA ANGELTUN –
RØYKEN, BUSKERUD
MARTINE HAGEBAKKEN –
GJØVIK, OPPLAND
MATHIAS HAGEBAKKEN LIEN –
GJØVIK, OPPLAND
ANNE CATHRINE KNUDSEN
KLEVEN –
MAILAND LØRENSKOG,
AKERSHUS

DEN GLADE VINNER

Joakim Viken kommer fra Nord-Odal i Hedemark. Han gikk tre år på Sentrum videregående i Kongsvinger.

– Jeg ville ha studiekompetanse, men hadde også bestemt meg for å bli lærling. Det er jo praktisk lærdom som teller mest for et fag som dette, og jeg ville tett på virkeligheten.

Etter endt tredjeår tok Joakim kontakt med opplæringscenteret i Hedemark, og så i Akershus, samt Opplæringscenteret.

– Der fikk jeg hjelp av Rolf Wesenberg. Samtidig søkte jeg på egenhånd, så jeg var til intervju tre steder og endte med å få tre tilbud om lære plass. Ikke akkurat forventet, så det var moro. Og så valgte jeg Grøseth. Grunnen var en veldig engasjert leder som fortalte at de var i utvikling på designområdet. Det høstes spennende ut. Jeg hadde jobbet som markedsansvarlig i ungdomsbedrift, der jeg drev med logoer og designutvikling, og fikk på følelsen av at jeg kunne fortsette i dette sporet hos Grøseth. Dessuten er det en liten bedrift, – vi er bare fem designere, så da er det større muligheter for å bli godt tatt vare på.

I mai 2013 går Joakim opp til svenneprøven.

– Læretiden har vært helt fantastisk. Mye bedre enn hva jeg hadde håpet på, or jeg har fått lære ting jeg ikke trodde jeg skulle få lære. Blant annet web. Det er jeg som lager og driver websidene for bedrift-en. Jeg har også vært på NHO og holdt foredrag for elever om det å være lærling. Kjempemorsomt. Og jeg har fått jobbe med store foretak, som Coa Cola... Vært på møter... Fra dag en har jeg blitt behandlet som en vanlig ansatt og fått de utfordringene som følger med. Jeg trives veldig godt, så jeg håper egentlig at jeg får fortsette etter endt læretid, men hvis det ikke blir slik, har jeg også tro på at jeg skal finne et annet bra sted.

I 2013 deltar Joakim i WorldSkills i Leipzig.

Motstand mot endringer – sluttstrek for GPS

Etter at TgM har gjennomført en runde intervjuer på noen av de lokale bedriftene som deltar i GPS-prosjektet var tanken at vi skulle avslutte med et kritisk blikk fra sidelinjen.

Av Adolf Larsen
Foto Tommy Normann

En av dem som har fulgt prosjektet fra start er Harald Meyer Ottho, heretter Harald, som er konsulent hos Hartmark Consulting.

Konsulenten er ikke helt enig at hans betraktninger kommer fra sidelinjen, men føler seg mer som deltaker i prosessen med oppgave å drive den framover. Og ikke minst er det han som har hatt kontakten med bedriftene, og sett til at det lokale arbeidet har fungert.

I tillegg til Harald har også Gun Bente Johansen fra Hartmark fulgt prosjektet, med sine kunnskaper innen endringsledelse.

Harald er ikke uten erfaring fra grafisk område, men i helt andre roller enn den nåværende. Utdannet siviløkonom, med tre år i Orkla Media på salgssiden, tre år som markedsjef hos en dagligvareleverandør, to år som leder i et gründer selskap og fjorten år som leder i Tetra Pak. Et selskap med mye trykking, men i en annen størrelse enn de som har deltatt i GPS.

Få deltakere – bra innhold

Heller ikke konsulenten er fornøyd med deltakelsen. Det startet med fjorten bedrifter og havnet på ni i siste runde.

– Den manglende oppslutningen er et resultat av at flere av bedriftene er så små at ledelsen daglig er tungt inne i selve produksjonsprosessen og har lite tid til overs for prosjekter. For andre er det utenforliggende faktorer som har gjort at de ikke har fullført prosjektet. I tillegg er det ikke til å stikke under stol at dette prosjektet skiller seg ut fra de tidligere, som har vært temmelige uforpliktende. Denne gangen skal hele prosessen munne ut i konkrete og nye forretningsplaner, presiserer Harald.

– Men, så er mulighetene for konkrete resultater desto større. Alle deltakerne har forstått at bransjen ikke kan snus med noen felles samlinger, og jeg mener at de som har jobbet hardt lokalt har fått mye ut av innsatsen, forsetter han.

Harald tror at forståelsen for endringsledelse som et fag har sunket inn

Harald Meyer Ottho, er konsulent hos Hartmark Consulting.

hos de fleste av deltakerne. Selv om dette skal være et partsbasert prosjekt mener han det er helt nødvendig for resultatet at ledelsen i bedriftene stiller opp og «eier» prosjektet, og setter av tid.

– At det er motstand mot endring i bransjen er udiskutabelt, ellers hadde bedriftene vært på et annet og bedre sted i 2012, utdyper Harald.

” Det ville i så fall være et helt revolusjonerende skifte, fra taktikken om å sitte stille, til alle andre konkurrenter har forsvunnet

Investering som medisin

I forrige nummer av vårt medlemsblad beskrev vi hvordan strukturrasjonaliseringen i papirindustrien ble drevet gjennom av en samlet bransje. En av grunnene til at noe slikt har vært umulig i vår bransje er etter vår mening den manglende bransjetenkning som har hersket i grafisk i flere tiår. Eller manglende styrke i bransjen, og bransjeforeningen.

Dette er ingen karakteristikker som Harald vil underskrive på, men han trekker selv fram en av de observasjonene han gjorde tidlig i prosjektet, nemlig at bransjens aktører gjenspeilte ufatte-

lig mye optimisme. Og det meste av den ubegrunnet!

– Her var det mye å ta tak i konstanterer han. Grafisk er vel den eneste bransjen i Norge som ikke er rasjonalisert – kapitalen har investert andre steder og for få ledere makter å få eierne til å forstå at bransjen må endres, og få dem til å gå inn for konkrete tiltak i egen bedrift, konkluderer han.

Hjelp til alle?

– En annen av dine påstander underveis i prosjektet er at de som gjør det best er de som er mest kritiske til egen rolle. Det høres ut som mye av den tidligere arrogansen i bransjen er på retur?

– Et dilemma i slike prosesser, hvor bransjen, og ikke enkeltbedrifter involvert, er om man spesielt skal bidra til at de dårligste får mest hjelp, forklarer Harald. Årsaken til at det er feil strategi er todelt; tiltakene blir et tynt lag som skal smøres ut over mange. Og det er adskillig lettere å få bedrifter som tjener penger til å tjene mer, enn å løfte dem i bunnen opp fra røde tall i regnskapet.

– En av påstandene til prosjektleder Grjotheim har vært at det i tider hvor det er som dårligst at kundene skal oppsøkes. Det ville i så fall være et helt revolusjonerende skifte, fra taktikken om å sitte stille til alle andre konkurrenter har forsvunnet?

– For det første deler jeg Grjotheims betraktninger når det gjelder strategi i dårlige tider. Og her snakker jeg av erfaring; det er én tjeneste kundene dropper til og med for trykksaker. Og det er konsulenttjenester, poengterer Harald.

– Jeg er innsatt i skrekkehistoriene om investeringsstrategien i grafisk, med alt fra scannere til 8-fargemaskiner, men jeg mener bestemt at en annen virkelighetsforståelse nå er etablert. Mange av deltakerne har kommet opp med nye planer for bedriften hvor de skal oppfylle kundens ønsker, til dels med tjenester og produksjon som er langt ut over den tradisjonelle bransjen. Deltakerne har også delt erfaringene underveis, både når det gjelder praktiske opplevelser, og innhold i forretningsplanene.

– Vi har fått en orientering mot mer faktabasert tenkning: Hvor stort er markedet, og hva vil kunden betale? Og ikke minst må bransjen ut av den unike situasjon de er i, med familiebeholdning som gjennom mange år har puttet penger inn i bedriften og ikke tatt noen ut, avslutter Harald.

Ungdomstur til Hamar

Håkon Halldal og Ann-Helen Bergan Amundsen er klare til start på gokartbanen.

Etter fjorårets suksess med kurs og hygge på Scandic hotell på Hamar bestemte vi oss for å gjenta bedriften også i år. 18 deltakere var med på diskusjon om verving, svennefest og gokart-kjøring.

Av Carsten Østby Håkonsen
leder i Ogf, ungdomsutvalg

Første helga i oktober var 18 representanter for ungdommen i Ogf på Hamar. Mange av medlemmene har tatt svennebrev den siste tiden – i alt seks svenner skulle feires. Det ble derfor arrangert svennefest etter svartekunstlaugets eldgamle regler fredag kveld. Stig Ove Kubberud, Jørgen Knudsen og Kjetil Larsen stod for den høytidelige seremonien der de nye trykker- og mediegrafikersvennene lovet å yte sitt beste for fagets framtid og holde gamle tradisjoner i hevd.

Lørdag fikk vi besøk av Ann-Helen Bergan Amundsen fra LO Oppland, som innledet med foredrag og ledet diskusjon om hvordan vi kan rekruttere flere medlemmer til fagbevelsen. Etter litt gruppearbeid kom det flere gode forslag til tiltak og effekter som kan virke positivt på rekrutteringen. T-skjorter, mer aktivitet på sosiale medier og diverse markedsføringsprodukter er eksempler på det som kom fram, og som vi kan jobbe videre med.

For å styrke samholdet i gruppa og gi deltakerne et friminutt, tilbragte vi ettermiddagen på Hamar Gokart der vi gjennomførte et timelangt Le Mans-løp med flere lag. Her var det flere kreative innspill, blant annet hadde Rino Martinsen trådd til med kroppsmaling og logo for laget sitt, The Crushers. Vinnerne på, og kanskje også utenfor banen, var Team Honeybadgers, med Stig Ove Kubberud, Line Marie Madsen og Jørgen Knudsen som satte beste tid, men også stilte med spesialproduserte gensere!

Innleder Ann-Helen deltok også her, på lag med Håkon Halldal (bildet).

Flere nye fjes var med på turen, og på søndag orienterte Kjetil Larsen om aktivitetene til Ogf, og det ble gruppearbeid der tema var ny fane for foreningen. Til slutt ble det avholdt valg av nytt undomsutvalg, som nå består av leder Carsten Østby Håkonsen, nestleder Trym Berglie, Håvard Kløvås og Line Marie Madsen.

Interessen for ungdomsgruppa har vært stabil hele året og med en slik tur friskt i minnet har vi tro på godt oppmøte også i året som kommer. Først med juleavslutning 14. desember, og arbeid med rekruttering av nye medlemmer gjennom 2013. Forhåpentligvis vil den relativt ferske tradisjonen med høsttur for ungdommen være et trekkplaster for nye læringer som ikke helt klarer å bestemme seg for om fagforening er noe de vil være en del av før de ser hvor morsomt vi kan ha det sammen!

Har du lyst til å følge med på hva ungdomsgruppa holder på med av kurs og aktiviteter? Meld deg inn i Facebookgruppa vår: *Oslo grafiske Ungdomsgruppe*, <http://bit.ly/GrafiskUng>

TYPO-
grafiske
MEDDELELSER

Frist for materiell som skal være med i neste nummer må være i redaksjonen 1. mars.

Bladet kommer i posten uke 11.

Julebord!

i Sagveien 24, fredag 14. desember

Vi arrangerer julebord for våre unge medlemmer til og med 35 år.

Dørene åpner kl. 18.00

Velkomstgløgg, julemat, øl, vin og mineralvann.

Kjenner du flere unge i grafisk bransje som ikke er medlem hos oss enda?
Spør om de vil bli med, da vel!

Egenandel kr 50 betales til kontonummer 9001.06.06151

(merk betalingen «U-julebord + navn»)

Påmelding innen 10. desember

til avd850@fellesforbundet.org

Se også Facebookgruppa www.bit.ly/GrafiskUng

Blanketter ved en utfartsvei

Alle som har kjørt riksvei 4 ut av Oslo har sett det gule bygget med en digelpresse på verandaen like før rundkjøringa ved Gjelleråsen. Det er her Didriksen papirindustri produserer blanketter og forretningstrykksaker. Det har de gjort siden 1890.

Tekst Kjetil Larsen
Foto Adolf Larsen

Vi blir tatt i mot av de to daglige lederne og største aksjonærene i bedriften, Torkil Horne og Magne Borgen. Borgen har jobba i bedriften nesten fra begynnelsen, i hvert fall fra 1970. Han kan fortelle at det var rundt 30 ansatte da han begynte. I dag er det 7 ansatte med stort og smått.

Bedriften lå tidligere i Apotekergata, ikke langt fra Aftenpostens trykkeri på den tida, og historien forteller at når begge bedriftene kjørte i gang maskinene svalet den gamle trebygningen kraftig til forskrekkelse for forbi passerende.

Blanketter i en virtuell verden

Didriksen Papirindustri er spesialist i produksjon av blanketter, og mange av oppdragene er gjengangere fra de samme kundene.

– Blanketter er nok ikke det segment-et innen grafisk produksjon som vokser, men det er fremdeles god etterspørsel etter våre produkter, sier daglig leder Magne Borgen.

– Blanketter på sammenhengende bane går tilbake. Det er først og fremst selvkopierende sett og laserblanketter vi lever av nå.

Et annet produkt som nesten er helt borte er fakturabrev med giro. De fleste som fremdeles sender ut regninger på papir printer dem selv, eller får produsert dem på bedrifter som driver med variabel data.

– Vi må vel erkjenne at nettbank og regninger på mail er kommet for å bli, det er jo sånn vi betaler våre egne regninger også, sier Borgen.

Bedriften er både direkte leverandør til sluttbruker og underleverandør til andre trykkerier, og mener de har klart denne balansen godt opp gjennom årene uten å trække noen på tærne.

– I dag omsetter vi for om lag 12-13 millioner og har positive resultater. Hovedgrunnen til at vi klarer det er en god og stabil stab som er fleksible og vil-

lige til å ta i et tak når det trengs. Vi i ledelsen jobber også på ferdiggjøring og tar i mot varer. En av fordelene med å være en liten organisasjon er at vi kan kaste oss rundt og levere på kort tid hvis oppdrag haster.

Langt hår og læregutthjem

Bedriften er ikke plaget med stor gjen-nomtrekk. I de senere årene har folk i gjennomsnitt vært ansatt i 16-17 år. Aller lengst har Kai Sørli vært her. Han har faktisk vært ansatt helt siden han begynte i bokbinderlæra i bedriften i 1968.

– Det var jo i starten av hippitida, og jeg husker far min gav meg beskjed om at jeg måtte klippe håret hvis jeg skulle ha sjanse på jobb. Så det gjorde jeg, og fikk jobb. Siden vokste det nok litt ut igjen, forteller Sørli, men da var jeg jo ansatt! Jeg bodde på læregutthjem like ved det gamle Rikshospitalet. Der var det veldig

strengt og jeg husker vi måtte være inne klokka elleve om kvelden. Det blir jo en del skurkestreker når det er så mange ungdommer på et sted. Jeg kom jo fra landet og lærte bygutta å gå på epleslang på vestkanten!

I læretida og i årene etter var det inn-binding av protokoller som utgjorde mye av arbeidet på bokbinderavdelingen. I dag betjener Sørli en samlemaskin for blankettsett.

– Denne maskinen fikk vi kjøpt da det brant hos Wittusen og Jensen for en del år siden. De hadde akkurat kjøpt maskinen. Den sto nedpakka på brygga og plutselig hadde de ikke noe sted å gjøre av den. Vi fikk kjøpt maskinen billig, og de ble kvitt et problem.

På ferdiggjøringsavdelingen møter vi Håkon Nilsen mellom store og små maskiner. Avdelingen er utstyrt for de fleste formål. Her hersker han stort sett aleine,

Håkon Nilsen bestyrer ferdiggjøringsavdelingen.

Kai Sørli (tv) sammen med daglig leder Magne Borgen.

men får hjelp fra sjefene når det er ekstra mye å gjøre.

Smalbanerotasjon

På trykkeriet har det også skjedd omveltninger de siste årene. Fra å ha både boktrykk og ark offset, er det nå kun formularrotasjoner tilbake. Tre i tallet. To maskiner kjører fra rull til ark, og har egne innfargingsverk. På den måten sparer de utgifter til å kjøpe ferdig farget papir, og slipper å ha et utall papirvarianter å holde styr på. Den siste rotasjonen står på loftet. Der er den ganske mye aleine, for den kan bare kjøre formularer på løpende bane og det er det ikke så mange som bestiller lengre.

– Vi har jo en arkmaskin igjen også, sier Borgen, det er en Vinge. Det er jo en meget fleksibel maskin som vi bruker til krasjtrykk, stansing og andre ting.

Det er trykkerne Marco Moreno og Juan Mota som betjener trykkmaskinene. Marco har jobbet ved bedriften i 5 år, og Juan i 13, han er også blitt medeier i bedriften.

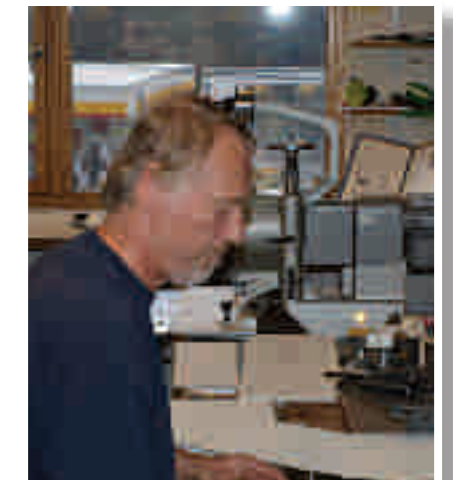
Trykkeriet blander også sin egen farge på en Colormatic fargeblandingsmaskin. De kjører såpass mye spesialfarger at det er mer lønnsomt å blande fargene selv fremfor å kjøpe dem ferdigblanda hos trykkfargeleverandøren. Det var Bjelland, en av de tidligere eierne, som var med å utvikle maskinen.

Filer inn – plater ut

Bjørn-Ove Stensbøl regjerer i ensom majestet på fortrykksavdelingen. Han har ansvar for filmottak og produksjon av trykkplater, satsarbeid, korrekturer og noe kundekontakt.

– Fordi vi har mange jobber som går i opptrykk for de samme kundene er det ikke noe problem å holde unna for en mann, sier han. I ferier og ved annet fravær stepper Torkil Horne inn. – Jeg pleier å holde meg tilgjengelig på telefon når jeg er borte, så kan jeg gi support hvis de skulle sitte fast i problemer de ikke klarer å løse når jeg ikke er her!

Da har TgM fullført turen rundt på alle avdelingene ved Didriksen papirindustri, en hyggelig bedrift helt i utkanten av Oslo. Men hvem var Didriksen? Se det er det ingen som veit svaret på lenger...

Trykker Marco Moreno.

Halvårsmøte med pensjonsforedrag

Mang av de frammøtte fulgte nøye med i presentasjonen av de nye reglene for AFP som ble presentert av Hilde Nordstoga fra firmaet Steenberg & Plathe.

Til årets halvårsmøte hadde vi invitert en ekstern innleder til et foredrag før forsamlingen gikk løs på de ordinære dagsordensakene.

Tekst og foto Adolf Larsen

Årets innleder var Hilde Nordstoga fra firmaet Steenberg & Plathe. Firmaet er blant de fremste ekspertene på pensjon, og Ogf har tidligere brukt ansatte derfra både i et medlemsmøte om AFP, og som konsulent i enkeltsaker for medlemmer. Hilde gikk gjennom regler både for folketrygden, som nå også har muligheter for uttak fra 62 år, og regler for ny AFP-avtale.

Det var en aktiv forsamling som fikk tatt opp det de hadde av spørsmål, og som fikk gode svar.

Da avdelingens leder ønsket velkommen, og åpnet halvårsmøtet var det 29 medlemmer til stede i Sagveien.

Etter de formelle vedtektspunktene fikk forsamlingen høre beretning for perioden fra avdelingens årsmøte i mars. Av den framgikk det at avdelingen har fortsatt sitt prosjekt med organisasjonsarbeider. Der er Kjetil Larsen nå ansatt, etter at Merete Warsla sa opp sin stilling i april.

Det har vært arrangert et jubileum med boklansering, og hele markeringen inkludert bokprosjektet, kom på 30 000 under budsjettet på 150 000.

Som avslutning på avdelings innsamlingsprosjekt for et eget grafisk forbund i

Palestina, er det blitt arrangert en studietur for 10 medlemmer.

Beretningen fortalte også om fusjon-er, nedleggelser og nye tariffavtaler. Det framgikk at avdelingens medlemstall minsker sakte, mens økonomien er under kontroll.

Etter dette gikk halvårsmøtet over til behandlingen av de innsendte forslagene, som alle var fra styret.

Tradisjonen tro ble det bevilget penger til deltakelse for barn fra Palestina i Norway Cup, og til annonser i Norsk Folkehjelps medlemsblad.

Halvårsmøtet vedtok også en oppfordring om at styret organiserer en innsamling til de ledige medlemmene i forbindelse med julen.

De siste to forslagene refereres her i sin helhet:

«I anledning Ogfs 140 års-jubileum bevilges 25.000 kroner til arbeidet med å få laget et nytt minnesmerke over Osvald-gruppa. Arbeidet er godt i gang med representanter fra mange LO- forbund. Komiteen ledes av Hans Felix, leder i EL & IT- forbundet, som har garantert for 200.000 kroner. Et foreløpig budsjettoverslag regner med en pris for hele prosjektet med et nytt minnesmerke på ca. 2,2 millioner.»

«Halvårsmøtet i Ogf er positive til at Fellesforbundet i

innværende tariff-periode skal drive utvalgsarbeid med arbeidsgiverne om tariffavtalene innen sivilområdet.

Utvalget skal videreføre utvalgsarbeidet fra forrige tariffperiode og arbeide videre med å redigere og tilpasse overenskomstenes bestemmelser med henblikk på å harmonisere de tre overenskomstene, Oslo grafiske fagforening mener at forbundet skal utnytte den unike posisjonen som skifte av tariffmotpart til Norsk Industri kan bety for samarbeidet, og benytte utvalgsarbeidet til en rask harmonisering av overenskomstene på sivilområdet.

Prinsipielt mener Ogf at også overenskomsten for kartonasjeområdet burde være med i dette arbeidet, eller bli knyttet til utvalgsarbeidet etter at Norsk Industri har overtatt ansvaret innen NHO fra 1. januar 2013. Ogf vil advare mot en videre utvidelse av Industri overenskomsten før våre overenskomster, utenom avisområdet, er harmonisert og slått sammen til en overenskomst.»

Halvårsmøtet oppnevnte deretter valgkomite for årsmøtet i 2013, før det var tid for mat, drikke og prat til langt på kveld!

Tidligere leder i Norsk grafisk forbund, Roger Andersen hygget seg og hadde mange gode råd å komme med.

To tidligere klubbledere. T.v. Kjetil Larsen og Niels Edvard Killi.

APPer og annet

Ogf har tidligere arrangert kurs med fagrelaterte temaer med stor deltagelse.

Denne ideen ble plukket opp igjen og alle medlemmer som jobber med Indesign ble invitert til et kurs i regi av IGM hvor man skulle få en introduksjon i produksjon av APPer i regi av IGM.

Dette var åpenbart noe som traff; fire minutter etter at invitasjonen ble sendt ut var de 15 plassene på kurset fulltegnet! IGM hadde bare kapasitet til å arrangere et kurs til før jul, men heller ikke det var nok til at alle som var interessert fikk plass. Totalt var det nesten 70 personer som meldte sin interesse for kurset.

- Det er hyggelig at så mange av våre medlemmer fant dette kurset interessant, og styret i Ogf har på planen for neste år at vi vil satse på liknende arrangementer. Det å kombinere fag og faglig-politiske temaer på kurs har også vært diskutert, sier leder av Ogf, Terje Fjellum.

- Hvis noen av våre medlemmer har ideer på temaer det ønskes kurs i er vi glad for å få tips, både kurs som kan brukes i fagforeningssammenheng og som man kan ha profesjonell glede av.

- Dette kurset var midt i blinken for meg og det jeg driver med, sier Ida Nygaard som driver for seg selv som grafisk designer. – Kurset var veldig kompakt, og jeg skulle ønsket at det varte litt lenger. Jeg håper foreninga vil komme med flere liknende kurs. Jeg synes også det var hyggelig og nyttig at foreningslederen var innom og snakket litt om hva som foregår der.

Ogf sender ut informasjon direkte til de medlemmene vi har e-post-adressen til i tillegg til å sende til klubbene. Derfor er det viktig å gi oss beskjed om hvilken e-post du ønsker å få tilsendt informasjon til, hvis du for eksempel vil være raskt ute for å melde deg på arrangementer.

NYTT FRA BYEN

Gratulerer med svennemedalje!

Ogf gratulerer Linn Therese Andersen med bestått svenneprøve og med svenneprøvemedalje i mediegrafikerfaget. Det er noen ytterst få blant svenne- og fagbrevkandidatene hvert år som får denne utmerkelsen, som gis til kandidater som leverer et svennestykke langt utover det en kan forvente. - Jeg er kjempeglad for utmerkelsen, sier Linn, som nå har et halvt års engasjement ved 07 Oslo hvor hun også gikk i lære. – Hvis det er mulig vil jeg gjerne fortsette i denne bedriften hvor jeg trives veldig godt. Og gjerne jobbe enda mer med design og kreative oppgaver etter hvert. Linn er, i likhet med de fleste som har gått i lære i mediegrafikerfaget, medlem av Ogf og aktiv i vårt ungdomsutvalg.

Fra Opplæringssenteret

meldes det at de, i tillegg til sine lærlingkurs, arrangerer kurs for ufaglærte i bransjen. De tilbyr teorikurs for ufaglærte med fartstid i mediegrafiker-, trykker- eller bokbinderfaget. Som dermed har mulighet til å avlegge svenneprøve som praksiskandidater. Videre tilbyr de kurs i digitaltrykk for printeroperatører og andre som ønsker å heve sin digitale kompetanse.

Ta kontakt med Rolf Wesenberg på tlf. 905 99 784 eller rolf@opplaringssenteret.no for nærmere informasjon og tilbud

Nilz og Otto

For de av dere som tror dette er den populære sangduoen fra din ungdom, så må vi korrigere oppfatningen. Dette er et resultat av en fusjon i Oslo sentrum. Bedriftene som slo seg sammen i høst er Otto Stenersen trykkeri og Nilz Trykkerier. De har vært naboer i Hausmannsgate i mange år.

De er nå delvis samlokalisert på samme adresse. I tillegg beholder Nilz sin avdeling i Oslo Kongressenteret med kundemottak og digitaltrykk.

Ikke vet vi om fusjoner er den seneste trenden innen grafisk, noe som kanskje ikke hadde vært dumt, men vi kan melde om en til. Fra årsskiftet blir det fusjon i Stanseveien. **Merkur Trykk og Flexi Trykk går sammen til en bedrift.** Som med den forrige er det også her snakk to bedrifter med ulik teknologi.

Merkur har spesialisert seg på offsetproduksjon i større formater, mens Flexi har offset opp til A3, og i tillegg en avdeling med digitaltrykk og storformatutstyr.

Den nye bedriften vil ha 46 ansatte og en omsetning på 90 millioner.

Aftenposten og Media Trykk Norge

Her er prosessen i full gang, og det er ikke så mange opplysninger som er offentlige. I Aftenposten er de klare med innplassering av mennesker på annonseavdelingen. Det er vedtatt at konsernet skal bygge opp et eget annonsesenter på lik linje med andre avis konserner. Senteret skal plasseres i Kristiansand.

For de ansatte på desken er situasjonen uavklart.

I Media Norge Trykk Oslo er det forhandlinger om nye skiftavtaler. Trykkeriet har mistet VGs helgemagasin til Danmark, og Aften blir vedlegg i morgenutgaven fra 2013.

AIT-Otta

En av Ottas største arbeidsplasser er slått konkurs. AIT Otta AS er den eneste norskeide trykkeribedrift som hadde førtrykk, trykk og innbinding under samme tak for alle typer bokproduksjon.

Trykkeriet, som var eid av Aktietrykkeriet i Trondheim, har gjennom mange år vært en ledende bedrift innen mangfoldiggjøring av grafiske produkter som romaner, skole- og lærebøker og tidsskrifter.

Tidligere i høst kom vedtaket om å avvikle offsettrykkeriet, noe som den gang ble begrunnet med at lønnsomheten har gått ned og konkurransen i trykkeribransjen, særlig fra Baltikum, har økt de senere årene. Forlagene i Norge har også bestilt færre bøker i år.

Nå er altså hele bedriften lagt ned.

ABC for skriftinteresserte

BOKANMELDELSE

Christopher Haanes er en av de mest profilerte formidlerne av skriftkunnskap i Norge. I sommer utga han den lekre lille boka «ABC for voksne».

Av Torbjørn Eng, Dagbladet

Boka består av korte artikler om hver enkelt av vårt alfabets bokstaver. Her formidles historisk informasjon, personlige

oppfatninger, det være seg antipatier eller sympatier for enkelte skrifttyper, anekdoter, påpekninger av særegenheter ved bokstavenes former, samt annet snadder for skriftinteresserte.

Haanes er en svært dyktig kalligraf, som ikke bare har skapt seg et navn i Norge, men også gjort seg bemerket internasjonalt med sin bredpenn. Artiklene i boka står i oppslag med hans vakre, håndskrevne bokstaver, trykt i svart og rødt.

Kalligrafi basert på den karolingiske minuskel er det viktigste grunnlaget for våre bokstavformer, og kalligrafi har alltid vært en inspirasjonskilde for formgiverne av typografiske skrifter. Det var derfor naturlig for kalligrafen Christopher Haanes å lage en skrifttype selv (Litterat, for Cappelen Damm 2008).

På bokas omslag omtales Haanes også som typograf. Selv uten fagbrev i typografi er han utvilsomt kvalifisert i typografien. Det er interessant å merke seg at nå når fagbrevene i grafisk bransje lyder på mediegrafiker, er hedersbetegnelsen

typograf tilsynelatende ledig.

Boka inneholder masse informasjon og kan gi inspirasjon til å ytterligere fordype seg i skrifthistorien, bokstavenes former og skrifttypenes detaljer. Haanes skriver f.eks. at Times New Roman (brødskriften i Typografiske meddelelser) ikke er en spesielt god antikvaskrift: den «mangler sjarm, vitalitet og spenst». – Ja, Times er nok ikke et spennende valg i dag. Men hva er en god skrift? Times har svært god lesbarhet, og vil etter min mening for alltid være en del av skriftpertoaret på nivå med f.eks. Garamond og Bodoni.

«ABC for voksne» er satt med Adobe Garamond på 40 sider. Boka har softcover og er trådheftet. Den er trykt i digitaltrykk av Zoom Grafisk AS. Om det er trykkmetoden som er årsaken til at detaljer i skriftbildet er noe svekket vil jeg ikke uten videre påstå, men jeg vet at forfatteren selv hadde foretrukket offsettrykk.

Boka koster kr 150,- fra nettbokhandelen Audiatur (audiatur.no).

«I den grad det er mulig å ha en favorittbokstav så er min en romersk majuskel R», skriver Christopher Haanes i boka.

Rapport fra OGFs

Palestina-tur

Muren og palestinsk flytningeleir

Vi som hadde trukket det lengste strået og fått være med til Palestina møttes på Gardermoen. Ingen av oss hadde vært der før, og vi var ganske spent på hva som ville møte oss. De fleste av oss hadde vel en forestilling og mening om Israel-Palestinakonflikten på forhånd, men som det skulle vise seg, én ting er teoretisk kunnskap, noe helt annet er å oppleve selv!

Med oss hadde vi reiseleder, Tone Granberg Løvlien fra Dagbladet, en veteran med 12 opphold i Palestina bak seg, og Tomas Grøndal, som har vært med til Vestbredden en gang før.

JERUSALEM, AL RAM, RAMALLAH

Første dag gikk med til omvisning i Jerusalems gamleby med Suheil Khader, PGFTUs (palestinsk LO) ansvarlige i Jerusalem. Fra toppen av bymuren var det en fantastisk utsikt over byen, som er delt inn i det muslimske, det kristne og det jødiske kvarter. Vi gikk i søndagsstille gater ned

Via Dolorosa til kirken over Jesu grav. Vi passerte også huset som Ariel Sharon okkuperte i den muslimske delen av byen, med israelsk flagg og en svær tradisjonell lysestake på taket. Han har aldri bodd der, det var en politisk markering.

Voldsomt inntrykk gjorde den politiske turen dagen etter gjennom de israelske bosettingene, de palestinske flyktningeleirene og de mange checkpoints gjennom den famøse muren. Vår meget gode guide denne dagen var Abu Hassan, som viste oss hvordan flyktningeleiren Shufa er omringet av muren på alle kanter med bare ett passeringspunkt. Innbyggertallet er raskt voksende, men de har ingen ekspansjonsmuligheter. Det har derimot bosetterne, med vakre hus, hager, gatebelysning og renovasjon.

Al Ram er en bydel i Jerusalem som har blitt delt av muren, slik at de som bor på «gal» side plutselig bor på Vestbredden og må ha tillatelse for å komme inn i egen by, på skole, jobb og besøke familie. Bor du i Jerusalem og er gift med en fra Vestbredden, får du ikke innreisetilatelse for ektefellen, og barn har ingen rettigheter til for eksempel skolegang.

Abu Hassan tok oss med til familier som blir kastet ut av hjemmene sine av jødiske ultraortodokse aktivister fra Jewish Defense League i USA. Ungdommer mellom 16 og 20 år fra denne organisasjonen har bl.a. overtatt halvdel av huset til en dame på 93 år og hennes sønn. De kommer over på turistvisum hver tredje måned, sover hele dagen og spiller høy musikk hele natten for å plage dem.

I Ramallah, fungerende hovedstad på Vestbredden og sete for selvstyremyndighetene, dro vi via Arafats grav til et møte med Ahmad Aton, medlem av nasjonalforsamlingen for Hamas, flerårig beboer av israelske fengsler og i «husarrest» i Ramallah. Fremdeles sitter 15 parlamentsmedlemmer fra alle partier i israelske fengsler.

Deretter besøkte vi ministerråd Jan Dybfest på det norske representasjonskontoret i Al Ram (på den «riktige» siden av muren). Han fortalte at palestinerne er helt avhengige av giverlands donasjoner for å overleve, og Norge er leder for giverlandene. Han bekreftet ellers det Abu Hassan fortalte, om enn i litt mer diplomatiske vendinger.

Skolejentene i Qalqilya ved checkpoint på vei hjem blir kontrollert hver dag av væpnede soldater. Fotos: Lisen Doxrud, Else Ruud og Simon Storesand

På gata i Nablus

Sperringer i Gamlebyen i Hebron

Møtene ble kanskje litt lange for noen...

Middagen var hjemme hos Suheil Khamer og hans kone Fadwa, en utrolig hyggelig kveld etter alt det uhyggelige.

NABLUS

Nablus var på sett og vis hovedmålet for reisen vår, med besøk i Palestinsk LO og grafisk forbund. Sistnevnte har de siste tre årene fått støtte fra OGF for å reetablere det grafiske forbundet, og vi skulle se hvordan de har nyttiggjort seg støtten, hva de har gjort og oppnådd og hvordan de ser på fremtiden. Her var vi da i to dager med møter, workshops og omvisninger. Vi traff en rekke representanter for palestinsk grafisk fagbevegelse, nesten alle var blitt medlemmer de siste tre årene. De fortalte oss om sine problemer i forhold til okkupasjonen og til egen regjering. De arbeidet med opplysning og rekruttering blant arbeiderne, de var opptatt av helse og sikkerhet på arbeidsplassen i forhold til arbeidsgiverne. Forbundet teller nå 1500 medlemmer under lederen Abd Alkareem Lefdawi. Palestinsk LO

jobbet med regjeringen i forhold til minstelønn. Det er et problem at de kun har kontakt med medlemmer i Gaza på videolink, at de ikke kan besøke medlemmer i Jerusalem og at mange arbeider for israelere, der de betaler full skatt, men har ingen rettigheter.

I en av møtepausene besøkte vi Nablus brannstasjon, der de fortalte om den israelske offensiven under den andre intifadaen i 2002, da de to utkjørslene ble sperret med tanks og 28 brannmenn ble stengt inne på stasjonen i 16 dager. Gikk de ut, ble de skutt. Der satt de og kunne bare se på alle brannene rundt i byen.

Vår guide i Nablus, Majdi Shella, tok oss med til flyktningeleiren Balata fra 1948, med 48 000 innbyggere. Her var forholdene ganske ubeskrivelige, med så knøttsmå hus og så trange smug at dagslyset knapt kunne skimtes! Vi besøkte et kvinnesenter, som med støtte fra flere land og FN, organiserer en rekke kurs og selger kvinnes håndarbeider.

Det ble ellers tid til besøk på såpefa-

brikk, rundtur i byen, renselse på byens hamam og et hyggelig aftensbesøk hjemme hos Abd Alkareem Lefdawi og hans kone Saana.

QALQILYA

Denne byen ligger helt på grensen til Israel og har 60 000 innbyggere, stuert sammen på 4 kvadratkilometer, omringet av murer og gjerder på alle kanter, som skiller dem fra jordene sine. Innbyggerne er hovedsakelig bønder. Vi besøkte guvernøren, Rabieh Khandqji, som fortalte at de bare hadde adgang til jorden sin tre ganger om dagen, tre kvarter hver gang, noe som gjorde det nesten umulig å komme til markedene med varene sine i tide. Vi opplevde en skolebuss med småpiker, som må gjennom sperringene to ganger om dagen, og som ble bordet av soldater med maskingevær hver gang – for security reasons! Vi besøkte er bonde som hadde fått gården sin delt av muren. Overalt er det bosettinger som må «beskyttes».

Mange av innbyggerne må arbeide inne

Israelske soldater skjøt hull i familiens vanntank i Hebron.

Israelske soldater i Gamlebyen i Jerusalem

Forbundsleder Abd Alkareem Lefdawi

i Israel, og de møter opp midt på natten ved en gedigen checkpoint for å være sikre på å komme seg tidsnok på jobb om morgenen. Her blir de stående i kø i timesvis og så sluset igjennom som kveg. Kommer de ikke igjennom i tide, mister de jobben.

BETLEHEM OG HEBRON

Vi dro til Hebron med et kort stopp i Betlehem og besøk i Fødselskirken som var tettpakket med turister/pilegrimer.

Hebron er den største byen på Vestbredden med sine 250 000 palestinske innbyggere og ca 500 ulovlig bosatte israelere. De blir passet på av 4000 soldater, væpnet til tennene, som løper rundt i gatene eller sitter på en rekke kontrollposter rundt i byen. Oppgaven til disse ultraortodokse jødene er å trakassere palestinerne ut av hjemmene sine, så de kan overta «sitt hellige land». De sitter i øverste etasje i markedsgatene og kaster søppel og poser med urin ned på varer og mennesker og skyter med paintballkuler! Palestinerne prøver å beskytte seg ved å henge opp plastduk og nett over gatene.

Mens vi gikk gjennom gamlebyen, kom 4-5 soldater plutselig løpende og dro med seg en ung gutt på ca 14-15 år. Vi løp etter sammen med to damer fra en kanadisk observasjonsgruppe. Det likte soldatene dårlig, pekte på oss med maskingeværene, men lot gutten gå, så denne gangen slapp han med skrekken.

Abu Hassan tok oss med til en luftfattig palestinsk familie der israelske soldater har drept to av sønnene, inntatt familiens toppetasje om natten til soverom og skutt hull i vanntanken deres på taket, alt for å overta huset deres. Hebron var en tung opplevelse!

JERIKO OG DØDEHAVET

Dødehavet ligger på jordens laveste punkt, ca 400 m under havoverflaten. Fathy Khdirat fra Jordan Valley Solidarity Committee viste oss hvordan israelske bosettere faktisk har stjålet alt vannet ved å bore ved kildene og legge dem i rør. Slik har de overtatt palestinerne engang så frodige frukthager, henvist dem til gold ørken og

til å kjøpe alle varer og vann i dyre dommer fra sine okkupanter. Før okkupasjonen hadde dalen et innbyggertall på 320 000, nå etter 44 år er det bare 60 000 igjen. På denne tiden har det blitt bygget 36 bosettinger med 7000 kolonister, og de eier 98% av vannet.

Khdirats organisasjon bygger skoler og sykestuer for palestinerne i området, som er forvist til små brakkebyer uten strøm og vann.

Etterpå fikk vi en dupp i Dødehavet og så var det å vende nesens hjemover, med sterke opplevelser i bagasjen. Den siste fikk vi på flyplassen i Tel Aviv, der vi ble gjerdet inn i over en time og deretter ble noen plukket ut til «forhør», med trusler om at det ville gå oss ille hvis vi løy, og de hadde sine metoder til å finne det ut....

Inntrykkene har vært mange, gode og vonde, men jeg tror ikke noen av oss vil le vært dem foruten, så stor takk til OGF som tok oss med.

På vegne av delegasjonen
Lisen Doxrud

Ny lærebok i grafisk trykk

BOKANMELDELSE

I den grafiske bransjen har bruken av digital teknologi eskalert de siste tiårene.

Av Ottar Skarstein

Fremfor alt gjelder det førtrykksområdet. Men etter hvert er også trykkerens arbeidsområde langt på vei blitt digitali-

sert. Trykkeren benytter digitale verktøy til styring og kontroll av trykkprosessen og av trykk-kvaliteten. Både computer-til-plate og digitale trykkpresser betjenes nå av trykkere. Det gjør at trykkeren også må ha kunnskaper om filformater, fargemodeller og fargestyring, om standarder for reproduksjon og trykk, og om de måleteknikkene som benyttes til kontroll av farger og trykkparametere.

Som tittelen indikerer, har boka «Trykking i den digitale tidsalder» særlig fokus på det nye som er kommet til i trykkerfaget de siste årene. Som lærebok for faget grafisk trykk er boka blitt et tidsmessig og godt læremiddel for den som skal lære faget og bruken av de digitale teknikkene som er kommet til.

Forklaringer og informasjon er formulert i et språk som er godt forståelig for leseren. Prosesser og faguttrykk er godt forklart, slik at de som skal lære trykkerfaget får tilgang til god fagkunnskap på

en forståelig måte. Men boka er også velegnet for faglærte trykkere som vil oppdatere seg faglig.

Lærebøker utgis nå i stor grad som kombinerte læremidler. Ved siden av ei bok har læremidlene en digital nettressurs. Så også denne boka. Nettressursen inneholder kontrolloppgaver, utdypninger, animasjoner og linker til relevante nettsteder. Kontrolloppgavene er interaktive i den forstand at en får vite om svarene en gir er riktige. Nettressursen er ikke avsluttet, men er dynamisk, forteller forlaget. Det betyr at den kan kompletteres med mer stoff når det er ønskelig. Det kan være fordi leserne etterlyser fordyppninger, eller fordi utviklingen i faget krever det. Fornuftig nok har nettressursen også en spalte for rettelser.

Jeg gratulerer Fagbokforlaget og forfatter Sven Erik Skarsbø med et godt gjennomført læremiddelprosjekt.

Sven Erik Skarsbø
«Trykking i den digitale tidsalder - lærebok i trykkerfaget».

Fagbokforlaget 2012
265 sider, 17 x 24 cm, tospråklig utgavetrykt i fire farger. Kr 398,-.

Oslo Grafiske Fagforenings
Pensjonistforening

Vi ønsker alle OGF pensjonister velkommen til vårt møte onsdag 16. januar kl. 12.00 på Oppsal Samfunnshus. Tidligere LO-leder Yngve Hågensen vil innlede om LOs rolle i samfunnet i fortid og nåtid. Vi kan også opplyse om at møtet 12. desember ER AVLYST pga foreningens juletur til Liatoppen.

Styret

Vil du være med?

Vi i redaksjonen i TgM har aldri vært mange. På grunn av at to medlemmer i redaksjonen har mistet arbeidet på Hjemmet Mortensen trykkeri, og er overført til annet forbund er vi nå enda færre.

Vi vil ha kontakt med dere som vil være med. Enten du vil komme med ideer, eller skrive. Eller vil være med å gjøre bladet vårt bedre på andre måter!

Ta kontakt med redaksjonen.
Adolf Larsen på mobil 97527464
adolf.larsen@fellesforbundet.org.

Arbeidere av annen rang

Når debatten om vikarbyrådirektivet raste på det varmeste ble vi motstandere gjort oppmerksom på at europeisk fagbevegelse jublet for direktivet og «så på det som en stor seier». Dette er en sannhet med store modifikasjoner, om ikke en rein løgn.

Av Petter Vellesen,
leder Oslo Byggningsarbeiderforening,
Fellesforbundet avd 603

Selv om direktivet inneholder bestemmelser om likebehandling har det ført til en kraftig innskrenkning av handlingsrommet for fagbevegelsen og andre som vil leievirksomheten til livs.

Denne spenningen har årsak i vikarbyrådirektivets karakter av å være et kompromiss. Vi har fått likebehandling, men i bytte må man anerkjenne vikarbyråene som arbeidsgivere på lik linje med alle andre arbeidsgivere. Man kan angripe symptomet, men ikke årsaken. Av den grunn kan man kjempe for bedre vilkår for de som jobber i et vikarbyrå, men må godta alle de negative samfunnsmessige følgene av uvesenet.

Det er i den skvisen europeisk fagbevegelse befinner seg i. Verdens største fagforbund, IG Metall, har måttet konsentrere det tariffmessige arbeidet om kampen for å heve minstelønna for de innleide, og selv med likebehandlingsprinsippet går dette seint. Det er langt igjen til lik lønn for likt arbeid. Og i mellomtida blir det mer leiearbeid, flere faste ansatte fortrenses og ulikhetene vokser.

Lite lystig lesing

Ikke det at IG Metall ikke har øynene åpne for de negative konsekvensene av leievirksomheten. Tvert i mot, men denne kampen må altså føres på andre måter. I mars i år ga forbundet ut «Schwarzbuch Leiharbeit» en gedigen trykksak fylt med statistikk, øyenvitneskildringer og utredninger, i tillegg til en solid argumentsamling mot hele leieuvesenet.

Dette er ikke lystig lesing. I det siste tiåret har antallet leiearbeidere i Tyskland tredobla seg og runder nå en million. Enda verre er det at 40 prosent av alle tyskere under 35 år nå arbeider «prekär», det vil si i atypiske ansettelsesforhold. Dette er ikke fordi de vil detselv, men fordi de har måttet ta til takke med

Petter Vellesen forteller om forholdene i det tyske fagforbundet IG Metall.

midlertidige løsninger som de ikke kommer seg ut av.

Leiearbeiderne er fortsatt grovt underbetalt. Mens månedslønna for en ufaglært tysk arbeider gjennomsnittlig er 2331 Euro tjener en ansatt i et bemanningsbyrå bare 1253. I 2011 måtte over 91 000 tyskere ansatt i bemanningsbransjen motta sosialhjelp i tillegg til lønna. Blir en leiearbeider arbeidsløs har han eller hun svært ofte så lavt inntjeningsgrunnlag at de må ta til takke med laveste sats i arbeidsløshetsstrygd.

Svartboka slår i hjel en rekke myter. En av dem er at midlertidige ansettelser og leiearbeid fører til fast jobb. Det er ingenting som tyder på at det virkelig er slik. Halvparten av leieforholdene varer i tre måneder eller mindre, ti prosent varer under en uke. Det er bare sju av hundre leieforhold som ender i fast ansettelse.

Fremmedgjøring

Det sterkeste i svartboka er de mange vitnesbyrdene fra leiearbeideres hver-

dag. Boka bygger på intervjuer av over 4 000 organiserte leiearbeidere. Gjennom korte sitater og intervjuer får vi et innblikk i den fremmedgjøringa leievirksomheten fører til, og den avmakten, mismotet og raseriet leiearbeiderne føler. Dette er ikke noe vi kan lese oss til av statistikk og tall, men likefullt en del av det store bildet og egentlig det verste med hele virksomheten: Utelukkelsen fra kollektivet og diskrimineringen. «Jeg føler meg som et annenklassenes menneske», sier en leiearbeider. «Vi er stedfortrederne som gjør drittjobben for andre», sier en annen.

Alt dette kommer tydelig fram i «Svartboken leiearbeid» og dermed blir fagforeningenes avmakt også tydelig. IG Metall har et klart standpunkt mot leievirksomheten og alt dens vesen, men den makter ikke å gjøre noe med det annet enn en puslete lønnskamp. Lønnsluken til de fast ansatte tettes kanskje, men det drives fortsatt ikke fagopplæring i vikarbransjen. Hverken innleiebedriften eller utleiebedriften vil ta et ordentlig ansvar for den innleide. Stillingsvernet vil fortsatt være elendig. Leievirksomheten fører oss tilbake til lausarbeider-samfunnet, og lik lønn forandrer ikke på det. En mer rettferdig lønn for leiearbeideren fører selvsagt til at han blir dyrere, men det avskaffer ikke virksomheten. Det er i tilstanden som knekt under to herrer at leiearbeideren blir utnyttet. Det endrer ikke EUs vikarbyrådirektiv noe på.

Samling i Helsingør

Det er flere år siden det ble avholdt konferanse for tillitsvalgte i heatset- og dyptrykksektoren i Norden. Derfor var det viktig at NGU i oktober var i stand til å samle et stort antall tillitsvalgte og forbundsrepresentanter fra de nordiske land og Polen. Fra Norge var alle klubbene invitert til å delta og to av de tre klubbene sendte en representant.

Av Niels Killi

Press på lønns- og arbeidsvilkår

Heatset- og dyptrykkerier er den storindustrielle delen av det grafiske sivilområdet der arbeidsplassene ofte er store og konkurransen mellom trykkeriene er internasjonal. I de senere årene har konsentrasjonsprosessen i sektoren gått videre. Derfor er det for eksempel i Danmark kun to trykkerier tilbake, i Norge tre. En forskjell på situasjonen i Danmark og Norge er at i Danmark har ett trykkeri (Stibo) vokst seg store ved å kjøpe opp flere av konkurrentene, i Norge har trykkeriene fortsatt å være like små som tidligere – de er bare blitt færre. Ettersom konkurransen er internasjonal, og i all hovedsak handler om pris for standardprodukter, er lønns- og arbeidsvilkår og øvrige rammebetingelser avgjørende for bedriftenes konkurransekraft. I sektoren har det i flere år vært betydelig overkapasitet og angrep på lønns- og arbeidsvilkår har vært kraftig i så godt som alle trykkerier i Europa.

Konferanser og samarbeid med polske tillitsvalgte

I sektoren har det i mange år vært et fokus på å styrke båndene både mellom forbund og tillitsvalgte på bedriftsnivå. I regi av NGU og det danske forbundet HK/Privat har det i nyere tid vært avholdt konferanser i 2006, 2007 og 2008. Det har hele tiden vært ønske om å bidra til organisering og styrking av tillitsvalgte i Polen og Baltikum. Derfor har polske kolleger vært med på alle de nevnte konferansene og konferansen i 2008 ble avholdt i Polen. I de baltiske landene har ikke NGU lyktes med å få forbindelse med tillitsvalgte i trykkeriene.

På årets konferanse deltok tillitsvalgte og forbundsrepresentanter fra Sverige,

Finland, Island, Danmark, Norge og Polen. Fra Polen deltok representanter for begge de to forbundene som er aktive i sektoren, Forbundet for grafiske arbeidere (KRZZZPP) og Solidarnosc og fra trykkeriene deltok tillitsvalgte fra Drukarnia Prasowa i Lodz og Quad Graphics i Wyszkw.

Landrapporter

En viktig del av programmet er rapport-er og erfaringsutveksling. Fra trykkerier i Sverige og Danmark ble det rapportert at det for tiden er for lite kapasitet i noen av trykkeriene, noe som ikke har vært tilfelle på mange år. Det tyder på at kapasiteten nå er bedre tilpasset markedet. Trykkeriet JMS leier inn trykkere fra Polen og Danmark for å kjøre produksjon i helgene ettersom de ikke får tak i kvalifiserte trykkere i Sverige. De danske trykkerne betales med danske lønninger som er langt høyere enn de svenske. Arbeidstiden for dem som arbeider kun helg er 31 timer fordelt over to dager med 15 og 16 timers skift. I Sverige ligger retten til å inngå avvikende arbeidstidsordninger hos de lokale parter i den enkelte bedrift.

Tillitsvalgt fra Sørlands Grafiska, som er en del av konsernet Circle Printers, opplyste om at bedriften nå har besluttet å ikke produsere trykksaker med tap. Det samme ble meldt for en tid siden fra

konsernets østerrikske trykkeri. I mange år har det vært et problem i bransjen at trykkerier kjører med tapspriser for å konkurrere ut andre og det er gledelig at et så stort trykkeri nå har gått bort fra denne praksisen. Et annet trykkeri som har fulgt samme prispolitikk, Colorprint i Danmark, gikk konkurs i sommer og det kan se ut til at trykkeriene nå begynner å se at «last man standing»-strategien er livsfarlig.

Fra Polen kunne tillitsvalgt fra Quad Graphics fortelle at trykkeriet har 1400 ansatte og at klubben som ble stiftet i mars 2012 med 13 medlemmer nå har 160 medlemmer. Forbundet for grafiske arbeidere fortalte at i Polen er det ikke en nasjonal tariffavtale, men det finnes noen lokale tariffavtaler på bedriftsnivå, blant annet i seddeltrykkeriet med 2000 ansatte og en organisasjonsgrad på 40 prosent og i RR Donnelley. I Polen har de et system for tillitsvalgte som synes å ligne det tyske der forhandlingsretten på bedriften ligger hos tillitsvalgte som er valgt blant alle ansatte – uavhengig av om de er organisert eller ikke.

Fra alle deltagerne var det stor åpenhet om forholdene både i bransjen og i bedriftene. Dette viser blant annet verdien av god kontakt og jevnlig møter som skaper grunnlaget for tillitsfullt samarbeid.

En av de mange små hyggelige gatene i Helsingør.

Klimasmart er bare for svensker

Det skal innrømmes at noen butikker er vanskeligere å gå forbi enn andre. For mitt vedkommende er det helt klart bokhandelen, og som utdannet boktrykker snakker vi ikke om innkjøp av lesebrett. Slik havnet jeg på avdelingen for svenske bøker og oppdaget til min store glede at Bonnierforlaget utgir sine pocketbøker under merket «Klimasmart».

Tekst Adolf Larsen

I forrige utgave av Typografiske meddelelser hadde vi en artikkel om kortreiste trykksaker. Bakgrunnen var en undersøkelse om miljøperspektiv og konkurranseforhold i grafisk bransje. Studentene bak rapporten som vi omtalte, stilte spørsmål ved den eksisterende miljømerkingen. Både fordi snart alle grafiske bedrifter har miljømerket produksjon, men mest fordi miljøbelastningene ved transport ikke inngår i kriteriene for miljømerkene.

Derfor er det ekstra gledelig å se at den svenske bokbransjen har tatt tak i saken og laget sitt eget miljøprosjekt. Det er forlaget Bonnier som i samarbeid med Kungliga tekniska Högskolan har lansert et prosjekt for å gjøre pocketbøkene så miljøvennlige som mulig. Forlaget, som produserer fem millioner slike bøker i året, har lagt vekt på at alle faktorer skal regnes inn i deres eget miljøregnskap. Dette innebærer at bøkene skal produseres på mest mulig miljøvennlig papir, og at trykkingen skal foregå så nær markedet som mulig for å unngå lange transporter. Her er nemlig, i motsetning til hos svanemerkningen, transporten tatt med som en faktor i miljøregnskapet.

Dette er også, i følge forlaget, en av grunnene til at det ikke er noe samarbeid med Nordiske svanemerkningen i dette prosjektet.

For bøkene fra Bonnier, som er utgitt under merket Klimasmart, er alle klimabelastninger regnet inn; Skogbruk, transport fra skogen, papirproduksjon og transport av papir og ferdige produkter. De utslipp som ikke kan unngås betales det klimakompensasjon for.

Når det gjelder transportregnskapet har svanemerkningen gitt følgende svar.

«Vi vil innledningsvis minne om at Svanen stiller krav til hele livsløpet –

skogsdrift, produksjon av papirmasse, produksjon av papir og trykkeridriften. Og at vi i disse kravene ikke kun ser på et parameter (f. eks. klima/CO2), men på flere relevante så som: Kjemikaliebruk (mengde og type), energi- og CO2-bruk, avfallsbehandling, utslipp til luft og vann, makulatur mm.»

Norden i Estland

Innad i bransjen er det også en utbredt irritasjon over at Svanemerket, som var en nordisk sertifisering nå brukes av trykkerier i Estland og Romania uten at bedriftene kontrolleres.

Vi har tidligere her i TgM omtalt produksjonen av prislistene for Vinmonopolet. Her gikk oppdraget til United Press i Latvia for noen titusener kroner under tilbudet fra norske produsenter. Når det kom til spørsmålet om miljømerking uttalte direktøren ved Vinmonopolet at det latviske trykkeriet i anbudsdokumentet har «beskrevet svanemerkning», mens næringsminister Giske var lenger fra sannheten da han sa at trykkeriet «viser til at de har både svanemerkning og EU-blomsten.»

På spørsmål fra TgM om hva de som administrerer svanemerkningen sine lisenser mener om sannheten, utaler de følgende: «Vinmonopolet krevde i

dette anbudet ikke Svanemerkning og United Press påsto ikke at de var Svanemerket. De la derimot ved ISO 14001 sertifikat og annen miljødokumentasjon. Miljømerking kunne ønsket seg at Vinmonopolet stilte enda tydeligere krav og håper de gjør det i framtiden. United Press hadde liggende en gammel pressemelding på sine hjemmesider der de sier de vil søke om Svanemerket, men United Press er ikke Svanemerket.

Miljømerking ønsker konkurranse velkommen, også fra Baltikum. Og Miljømerking ønsker strengere miljøkrav ved innkjøp, slik at Baltiske trykkerier også Svanemerker seg. Transportavstanden fra Baltikum er ikke så stor at den avgjør miljøbelastningen fra trykkeriene. Det er andre prosesser i papir og trykksaksproduksjon som er langt mer viktige i klimasammenheng. Boktrykkeriet Livonia Print er svanemerket for å kunne levere Svanemerkede bøker til forlagene.»

Liten tvil om både vi og bedrifter i grafisk bransje må satse på andre samarbeidspartnere enn den nordiske svanemerkningen i framtida.

Vi vil ha noe å stemme på

Foto: Fellesforbundet, avd. 2, Fredrikstad

Vi, som representerer Felleforbundets avdelinger i Oslo vil som overskriften indikerer, ha en politikk å stemme på. Erfaringene fra valgene i 2005 og 2009 tilsier at uten en mobilisering av fagbevegelsens medlemmer vil valgkampen bli vanskelig.

Vi er derfor meget betenkt når vi ser hvordan ledelsen i LO møter den voksende diskusjon om EØS og faglige rettigheter. Det kan se ut som medlemmene skal skremmes med at alternativet, Høyre/FRP er så mye verre, og at kritikk av regjeringa vil ødelegge valgkampen.

En slik skremsel må i så fall knyttes til hvordan en slik regjering vil utnytte nye direktiv fra EU.

Vi mener det er meget beklagelig at ikke LO-lederen forstår at det sterke engasjementet i fagbevegelsen omkring EØS ikke er en kamp mot den sittende regjeringa, men et oppriktig engasjement ut fra de konkrete erfaringer som medlemmene har gjort seg ute på arbeidsplassene.

Konsekvensen er at ledelsen i LO blir et haleheng til debatten ute blant tillitsvalgte. Vi beklager også at ledelsen i Fellesforbundet forsøker å legge lokk på debatten, med henvisning til et vedtak på landsmøtet i 2011. Det eneste vi som var der har vedtatt er en setning om at EØS-avtalen er en bærebjelke i Norges forhold til EU, og sikrer norsk industri like konkurransevilkår. Vi vil klargjøre at vårt

standpunkt foran kongressen er at det norske lov- og avtaleverk, med AML og tariffavtaler, skal tas ut av EØS. Og ikke en oppsigelse av avtalen. Og ikke minst så betyr selvfølgelig ikke vårt standpunkt at vi plutselig skulle blitt motstandere av fri flyt av arbeidskraft!

Medlemmenes interesser

I tillegg til regjeringspropaganda har også ledelsen i LO presentert sitt opplegg til medlemsdebatt foran kongressen i 2013. Denne er avslørende for den avpolitisering som har funnet sted fra 2005. EØS-debatt er ikke funnet verdig til en plass blant de utvalgte emnene, og flere av kravene som er kommet med er vage og nærmest upolitiske.

Vi kan ikke forstille oss at noen partier vil svare negativt på kravet om «Arbeid til alle» eller «Gode og trygge pensjonsrettigheter». Slike krav er, etter vår mening, med på å tilsløre motsetninger, og vil ikke kunne mobilisere en eneste velger.

I stedet kunne LO ta tak i problemer som opprører våre medlemmer; Hvorfor skal de som mister jobben på Follum også miste retten til AFP, på tross av en alder på 59 og 40 års ansettelse?

Og ikke minst kunne ledelsen i fagbevegelsen allerede nå påpeke det som våre medlemmer ser; at det nye pensjonssystemet inneholder klare sosiale skjevheter.

Hvorfor er det eneste kravet som gjelder boligpolitikk et krav alle partier vil stå inne for, nemlig flere studentboliger, og ikke en tanke om reguleringstiltak for

å bryte med markedet. Vårt minimumskrav må være 40 000 nye boliger i året, hvorav 5 000 utleieboliger. Vi har observert en økende bekymring for regjeringas skjebne hvis våre krav om en mer radikal politikk skal bli hørt, og spesielt hvis kravet om arbeidsliv og EØS skulle bli vedtatt av kongressen. Vi vil oppfordre vår ledelse til å være mindre opptatt av bekymringer som kommer fram i Dagens Næringsliv og Aftenposten, og heller rette blikket mot rapportene fra fagbevegelsen i Europa. Her er det ikke bekymringer om markedstilgang som framheves, men en fagbevegelse som under EUs innstanningspakker, presses over på defensiven i stadig flere spørsmål. Og hvor myndigheter over hele Vest-Europa lovregulerer forverrede betingelser for arbeidsfolk.

Vi vil ha en engasjert ledelse i fagbevegelsen som maner til kamp for våre saker, og ikke en som vil dempe engasjementet i egne rekker.

- Fellesforbundet avd 1 Oslo – Akershus
- Fellesforbundet avd 246 Oslo/Akershus Hotell & Restaurant
- Fellesforbundet avd 249 Oslo Servitørforening
- Fellesforbundet avd. 601 Tømrer og Byggfagforeningen
- Fellesforbundet avd 603 Oslo Bygningsarbeiderforening
- Fellesforbundet avd 605 Rørleggerne Fagforening
- Fellesforbundet avd 850 Oslo Grafiske Fagforening

Hurtigpressen – et 200års jubileum

I år er det et 200-års jubileum som har vært lite påaktet. Jeg tenker på jubileet for Koenigs hurtigpresse – en konstruksjon som revolusjonerte trykkingen.

Av Niels Killi

Fra Gutenbergs dager og opp til rundt 1800 foregikk trykking på trykkpresser som mer eller mindre var laget av tre. De fikk flere og flere metalleder, men i hovedsak var det treverk som utgjorde konstruksjonen. Rundt 1800 ble den første trykkpressen som var bygget helt av metall konstruert av Lord Stanhope. Fremdeles var det imidlertid snakk om samme type konstruksjon, en presse der trykkbildet ble overført til papiret ved at en plate presset papiret mot trykkformen.

Det revolusjonerende med Koenigs trykkmaskin var at det i stedet for dette flattrykket ble tatt i bruk en metode der en trykksylinder holdt papiret og rullet over trykkformen og på den måten overførte trykkbildet. Trykkformen ble også innfarvet i maskinen ved hjelp av fargevalser som rullet over trykkformen. Ved innføring av et rotasjonsskissprinsipp kunne drivkraften endres fra håndkraft til mekaniske kraftkilder.

Som med mange epokegjørende oppfinnelser, er det ikke Koenig alene som skal tilskrives æren for konstruksjonen. Flere hadde i forveien sett mulighetene som lå i konstruksjonsprinsippet. Noen hadde også tatt ut patenter, men det ble med trykkmaskinen som med mange

andre oppfinnelser, at den som først klarer å omsette gode tanker til praktisk nytte blir regnet som oppfinneren. Likevel må Koenig dele æren med Andreas Bauer, som nok var avgjørende i å få Koenigs tanker omsatt i praktisk maskineri. Firmaet de stiftet for å produsere trykkmaskiner heter da også Koenig & Bauer.

Virkningen av hurtigpressen på arbeidsproduktiviteten var formidabel. Fra å være i stand til å trykke noen få titalls sider i timen på en trepresse ved 1800-tallets begynnelse kunne det ved

Stanhope, ca 1870 modell.

HISTORIESPALTA

år-hundrets slutt trykkes mer enn hundretusen sider i timen.

Koenigs hurtigpresse ble begynnelsen på mekanisering av trykkingen, og trykkerfaget var et av de tidligste håndverksfagene som ble mekanisert. Det var imidlertid ikke bare trykkingen som ble utviklet gjennom oppfinnelsen av hurtigpressen. Med den store trykkapasiteten ble det også et behov for teknologisk endring av satsfremstillingen – håndsat var tidkrevende og det skulle flere og flere håndsettere til for å produsere sats i det tempo trykkmaskinene krevde. Det ble derfor gjennom store deler av 1800-tallet gjort forsøk på å lage en fungerende settemaskin.

Utviklingen av trykkmaskinen førte også snart til behov for å utvikle papirproduksjonen slik at den kunne levere tilstrekkelig papir til å tilfredsstille behovet.

Virkelig kjent ble hurtigpressen i 1814 da avisen The Times i London installerte to av Koenigs forbedrede hurtigpresser for å trykke avisen. Dette jubileet vil nok markeres, men det er i år, faktisk i desember, at det er jubileum for hurtigpressen.

KONTAKT OSS:

Fellesforbundet avd. 850.
Oslo grafiske fagforening. Sagveien 24, 0459 Oslo. Telefon: 22 80 98 70.
Mail: avd850@fellesforbundet.org - www.fellesforbundet.no/avd.850

LEDER:

Terje Fjellum.
Mobil: 916 74 227
terje.fjellum@fellesforbundet.org

NESTLEDER:

Adolf Larsen.
Mobil: 975 27 464
adolf.larsen@fellesforbundet.org

ORGANISASJONSARBEIDER:

Kjetil Larsen.
Mobil: 951 21 541
kjetil.larsen@fellesforbundet.org

SEKRETÆR:

Ingunn Berger.
Telefon: 22 80 98 70.
avd850@fellesforbundet.org

VI GRATULERER

Oslo Grafiske fagforening gratulerer sine jublanter

50 ÅR :

120163 Hagen Kari Monica
Dramstadåsen 2 C, 1812 ASKIM
190163 Johansen Tom Arne
Lunden 26 A, 0598 OSLO
260163 Ostrø Skjalg Erling
Korallsoppv. 6 C, 1476 RASTA
090263 Phan Phu Phuc
Prestmoen 12 A, 2040 KLØFTA
040363 Stenholen Bjørn
Farexvegen 1, 2016 FROGNER
110363 Furulund Rolf
Ant Tschudis V 2 B, 0583 OSLO
110363 Jakobsen Mona Tønder
Theresesgate 3 F, 0358 OSLO
200363 Hagen Even
Irisv. 20 D, 0870 OSLO

60 ÅR:

170153 Gulbrandsen Hans
Bjørnsrudveien 17, 2072DAL
190153 Lailey Andrew Francis
Bekkefare 4, 1481 HAGAN
290153 Halvorsen Bjørn
Johan Selmers V 5 B,
1472FJELLHAMAR
260153 Kallestad Turid Berg
Norderhovgt. 22, 0654 OSLO
050253 Andersen Morten Sverre
Karl Staaffs vei 46, 0665 OSLO
110253 Tvetteas Joran Kristiansen
Gurinstubben 7, 0584 OSLO
210253 Hansen Bjørn Reidar
Sverdrupsgt. 24 B, 0559 OSLO
070353 Rode Per Remy
Dragv. 36 B, 1363 HØVIK
100353 Roald Solfrid
Risløkkalléen 6 B, 0583 OSLO
110353 Helgesen Tore Willy
Kringsjåv. 13 A, 1415 OPPEGÅRD
190353 Nymann Bjørn Lampe
Postdamveien 1 C, 1164 OSLO
210353 Haugseth Erik
Hurdalsg. 14, 2003 LILLESTRØM
230353 Breivik Aud Mari
Gamlegrensa 4 A (flytter utenlands fra
des 08.) 3747 SKIEN
300353 Johansen Egil
Avlangruds vei 12, 1285 OSLO
310353 Nordlie Lasse
Eidsbergv. 62, 1811 ASKIM

70 ÅR :

020143 Gundersen Bjørn
Jess Carlsensgt 6, 0183 OSLO
040143 Schmidt Aage
Nedre Prinsdals V 85 B, 1263 OSLO
240143 Kristiansen Roy Oliver
Skeppargatan 3 D, Se 67 151 Arvika,
SVERIGE
250143 Larsen Bjørn
Solbergliv. 109, 0683 OSLO
290143 Schultze Svein Erik
Kalbakkv. 11 B, 0953 OSLO
060243 Kaas Henrik Georg
Buerveien 40, 1820 SPYDEBERG
240243 Wick Edmund Günter
Åsmyrv. 17, 1476 RASTA
260243 Sogge Odd
Landingsveien 114, 0767 OSLO
030343 Fuentes Angel
Byframgrinna 5, 1832 ASKIM
030343 Nymoen Bjørn
Einerhaugveien 17,
1940 BJØRKELANGEN
040343 Dad Qadar
Radarveien 49, 1152 OSLO
060343 Thune Egil
Mellomenga 22, 3400 LIER
120343 Pedersen Gustav
Harald Hårfagres Vei 34
1412 SOFIEMYR
240343 Larsen John Erik
Vevelstadåsen 12, 1405 LANGHUS
300343 Halck Leif Axel Georges
Landstadgate 28,
3210 SANDEFJORD
300343 Johannesson Nils Sverre
Holmsåsveien 16,
3070 SANDE I VESTFOLD

75 ÅR:

220138 Andersen Asta Kristine
Gamle Enebakkv. 1071, 1188 OSLO
270138 Marthinsen Kristine
Konvallv. 17, 2742 GRUA
020238 Andersen Alfred
Strømsveien 55, Lailighet 301,
2010 STRØMMEN
030238 Gisleberg Ivar
Krepsv. 1, 1481 HAGAN
040238 Knoff Ivar

Sigrud Undsets vei 1, 0669 OSLO
060238 Marthinsen Jan Terje
Jomfru Winthers V 22, 1540 VESTBY
090238 Hovland Tore
Ravnåsv. 17 B, 1254 OSLO
130238 Stene Ellenor
Vittenbergv. 52, 1472 FJELLHAMAR
150238 Kristiansen Finn
Selvbyggerveien 29, 0591 OSLO
180538 Svendsen Jørgen Gustav
Roald Amundsens G 7,
2004 LILLESTRØM
200238 Hansen Sven Arild
Lindebergåsen 18 A, 1068 OSLO
200238 Olaussen Erik Aage
Alvernlia 47, 1453 BJØRNEMYR
210238 Johansen Kari
Amtmann Meinichs G 20 D,
0482 OSLO
270238 Johnsen Tore Olav
Krangev. 26, 1450 NESODDTANGEN
090338 Jamaris Harison Bin
Libakkvn 25 C, 1184 OSLO
100338 Hopland Bjørn Helge
Sørumsg. 18, 2004 LILLESTRØM
110338 Knudsen Roger
Erlends V 68, 0669 OSLO
150338 Ingebretsen Ragnhild
Kirsebærhagan 29 A,
3070 SANDE I VESTFOLD
190338 Hansen Kjell
Tosletta 20, 1453 BJØRNEMYR
210338 Hokseng Oddbjørn Gunnar
Sandvegen 2, 2166 OPPAKER
220338 Førnes Willy
Tandbergv. 55, 1929 AULI
280338 Johansen Ivar
Ole Bulls G 44, 2000 LILLESTRØM

80 ÅR:

130133 Lindberg Per Halvard
Larviksgate 3, 0468 OSLO
130133 Knudsen Egil
Thv Meyersgt 5, 0555 OSLO
260133 Iversen Oluf Hilmar
Beverveien 23, 0596 OSLO
310133 Bech Romar William
Nissetoppen 6 A, 2050 JESSHEIM
170133 Lundgren Bjørn
Berglyv. 3, 1262, OSLO
240133 Nebben Arvid Madsen

Magnhildrud Alle 12, 1809 ASKIM
220233 Nilsen Ivar Øivind
Langbølgen 44, 1150 OSLO
010333 Letnes Otto
Kristinsvei 39, 0669 OSLO
070333 Holmen Einar
Økriv. 48, 1349 RYKKINN
070333 Kristensen Arne Kåre
Rådhusv. 2 A,
1940 BJØRKELANGEN
130333 Johansen Kjell Sverre
Odvar Solbergs V 124, 0973 OSLO
150333 Celdran Jose Gomariz
Enerhaugg. 5, 0651 OSLO
210333 Evensen Knut A
Postboks 187, 1301 SANDVIKA
300333 Tømmervik Bjørn Cato
Regnbuev. 25, 0664 OSLO
310333 Brændeland Bjørn
Øvre Bjertnes 15, 1482 NITTEDAL

85 ÅR:

120128 Eriksen Erling Tormod
Grefsenv. 34 A, 0485 OSLO
270128 Foseidberget Olav
Sarsgt. 50, 0564 OSLO
020328 Sønderland Ingrid Christiane
v/ Harry Solvang (hun er på
s.hjem, stopp post), Vækerøveien 133,
0383 OSLO
070328 Karlstrøm Kjell Reidar
Kjelsåsv. 27, 0488 OSLO

90 ÅR:

070123 Eriksen Odvar Norman
Ruths vei 4, 0980 OSLO
140123 Jensen Borgny Bore
Hagapynten 23, 0673 OSLO

030223 Kristiansen Connie
Benterudg. 8, 3511 HØNEFOSS
040223 Pedersen Arne Willy
Konglestien 23, 1412 SOFIEMYR
240223 Fevang Knut Jacob
Simon Darres V 67, 0669 OSLO
310323 Berg Arnlaug Ingebjørg Gu
Jerikov. 23 B, 1067 OSLO

95 ÅR:

130118 Pettersen Clarice Olaug
Kjelsåsv. 102, 0491 OSLO
080318 Hillmann Aslaug Synøve
Eindrides V 4, 0575 OSLO

Oslo GrafiskeO

**Oslo Grafiske Fagforenings
Pensjonistforening**

JULEMØTE, 12. DESEMBER:

Onsdag, kl. 18.00
i OPPSAL SAMFUNNSHUS, Vetlandsveien 99-101.

**Møtedager 2013 i Oppsal Samfunnshus,
Vetlandsveien 99 - 101**

16. januar	28. august
20. februar (årsmøte)	18. september
20. mars	16. oktober
17. april	27. november
22. mai	18. desember (julemøte)
12. juni	

Her kan du treffe gamle kjente/kolleger og bli kjent med nye. Vi tar opp aktuelle saker og har f.eks. sang/musikk, kåserier, lotteri og andre aktiviteter. Det arrangeres også dagsturer og lengre turer.

Alle er velkommen!

STYRET i OGF's pensjonistforening

Juletreffest med Oslo grafiske fagforening

Søndag 6. januar 2013 kl. 16.00 –18.00 i Folkets hus.
Gang og leker rundt juletreet, under ledelse av Oppsal Janitsjar.

Servering til barn. Julenissen kommer med poser, salgsdisk til de voksne.

Billetter kr. 50,- for barn (kr. 10,- for voksne) blir å få kjøpt i Ogf`s lokaler i Sagveien 24 fra mandag 10. desember.

På grunn av bestilling av poser må billettsalget avsluttes tirsdag 28. desember. Vi oppfordrer klubber til å ta opp felles bestilling.

Det kan også bestilles billetter ved å sende inn på bankgiro.
Kontonummer: 9001 06 06151. Senest mandag 27. desember.
Merk tydelig antall barn/voksne billetter samt navn og adresse.

Fellesforbundet

Avdeling 850
Oslo grafiske fagforening